

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 42 · 17. januar
Sesjonen 2023–2024

Møte onsdag den 17. januar 2024 kl. 10

President: Masud Ghara khani

Dagsorden (nr. 42):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten [10:00:19]: Representanten Erlend Wiborg vil framsette et representantforslag.

Erlend Wiborg (FrP) [10:00:35]: Det kunne vært fristende å fremsette et representantforslag om litt mindre snø, men jeg skal heller på vegne av Dagfinn Henrik Olsen og meg selv fremsette et forslag om fullfinansiering av statlig påførte utgifter til kommunene.

Presidenten [10:00:51]: Representanten Freddy André Øvstegård vil framsette et representantforslag.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:01:06]: Jeg har gleden av å sette fram et forslag på vegne av stortingsrepresentanten Kari Elisabeth Kaski og meg selv om en rausere pleiepengeordning.

Presidenten [10:01:17]: Representanten Bård Hoksrud vil framsette et representantforslag.

Bård Hoksrud (FrP) [10:01:32]: På vegne av Fremskrittspartiets representanter Sylvi Listhaug, Dagfinn Henrik Olsen, Silje Hjemdal, Frank Edvard Sve og meg selv har jeg gleden av å fremme et forslag om å sikre krigsseilerne en verdig alderdom.

Presidenten [10:01:44]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:50]

Muntlig spørretime

Presidenten [10:01:52]: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Trygve Slagsvold Vedum, Jan Christian Vestre og Karianne O. Tung vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra Heidi Nordby Lunde.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:02:17]: La meg først ønske finansministeren et godt nytt år – vi gjør vel fortsatt det – med det som både statsministeren og finansministeren sier at ser ut til å bli vendepunktet i norsk økonomi. Ikke overraskende flater nå renten endelig ut, etter hele 14 renteøkninger siden Vedum ble finans-

minister. Inflasjonen er fortsatt høy, men har gått noe ned. Det er lønnsoppgjøret til våren som kan gi folk litt økonomisk fotfeste etter det statsminister Støre kalte «en brutal reise», med ham ved roret.

Høyre håper at det nå lysner for folks økonomi, og at folk får bedre råd. Vi vil at det skal gå godt for Norge, men er samtidig bekymret for de langsiktige utfordringene og mangelen på reformer som kan gi oss mer å leve av i framtiden. Selv om det lysner for økonomien, har vi fortsatt store utfordringer med å sikre at framtidige generasjoner får like god utvikling i levestandard og velferd som vi har hatt, slik vi hørte på Politisk kvarter i dag morges.

Regjeringen har hovedsakelig skyldt på ytre forhold for den tøffe perioden vi er inne i. Er det ikke også ytre forhold som gir et vendepunkt i økonomien? Spørsmålet mitt til finansministeren er derfor: Er han enig i at det i hovedsak er forhold utenfor regjeringens kontroll som nå gjør at det går bedre i norsk økonomi?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:03:41]: Det er hyggelig å være her igjen, og det er hyggelig å bli ønsket velkommen av Høyre til første spørsmål, selv i et sånt snøvær som det er ute akkurat nå.

Til spørsmålet: Jeg begynte dagen i dag med å møte en ung representant fra Høyre som var bekymret for at jeg ikke ønsket høyere skatt for norske pensjonister, fordi det ikke ville være bærekraftig over tid. Det illustrerer også hvordan regjeringen har prioritert. Vi har i den tiden vi har vært igjennom, vært spesielt opptatt av hvordan de høye prisene har rammet de yngste og de eldste med dårlig råd. Når vi skal prioritere i våre statsbudsjetter, har vi helt bevisst gitt skattelett og skattelette til folk på lave pensjoner.

Videre har vi helt bevisst sagt at jo, studenter får dårlig råd, og derfor har vi sammen med SV økt studiestøtten, for vi mener at det er riktig og viktig å gjøre det. Vi har vært opptatt av dem som bor borte, som er elever på yrkesfag, eller som trenger utstyrsstipend, og at vi må styrke deres økonomi. Vi har vært opptatt av at norske barnefamilier skal få regningsbunken ned, og det er derfor vi gjør det vi gjør med barnehage, noe Høyre var sterkt imot: at vi tar inntekter fra grunnrenteskatt på havbruk og gir det ut til alle norske barnefamilier. Derfor har vi også i budsjettforlik etter budsjettforlik sammen med SV gjort det billigere, og for de aller fleste gratis, å bruke SFO.

Det har vært krevende tider, og da har målet til regjeringen vært å bidra til å få regningsbunken ned og styre Norge trygt. Noe av det som er mest gledelig i de tøffe tidene, er at det er over 130 000 flere jobber nå enn det var i 2021. En av hovedbekymringene våre da vi gikk inn i denne tiden, var at vi i kombinasjon med høye pri-

ser, høy rente og urolige tider også skulle få høy ledighet, for det skaper så store problemer for den som blir ledig, for familien og for lokalsamfunnet. Derfor ser vi litt lysere på det nå. Vår vurdering er at vi kan klare å komme oss gjennom denne perioden uten at arbeidsledigheten blir for høy. Forrige gang man hadde en sånn periode, klarte man ikke det.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:05:47]: Jeg føler at finansministeren ikke svarer på spørsmålet om ytre og indre skyldfordeling her. Jeg er sikker på at enkelte av tiltakene regjeringen har kommet med, har hjulpet noe for noen, men antall skapte jobber og investeringer i fastlandsøkonomien skyldes jo først og fremst at propfen etter pandemien har løsnet. Det siste året har vi faktisk hatt tilnærmet nullvekst.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet har sagt at deres viktigste prosjekt i den økonomiske politikken er å holde renten nede, men budsjettforlikene har ført til kraftig økt pengebruk som ikke har gitt noe innstrammende drahjelp til Norges Banks forsøk på å stagge prisveksten gjennom økte renter. Ifølge SSB ligger nå Norge og nordmenn dermed an til å få både høyere rente og høyere inflasjon enn flere av våre naboland framover. Jeg merker meg at finansministeren gjerne tar litt av æren for vendepunktet. Da er det vel naturlig at han også vil ta ansvar for at Norge ligger an til å få høyere inflasjon og rente enn flere av våre naboland, noe som fortsatt vil gå ut over folks økonomi. Vil finansministeren erkjenne at dette også er et resultat av regjeringens politikk?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:06:50]: Høsten 2021 så vi forvarslene til en helt forferdelig brutal krig, og vi så at man brukte energi og mat som virkemiddel i krig. Da innførte vi i Norge veldig raskt en strømstøtteordning. Når vi ser på konsumprisindeksen og på norske tall, gikk prisene i Norge litt mindre opp enn i nabolandene og snittet i Europa. Vi hadde en lavere topp, og en av hovedgrunnene til det var at vi brukte mye sterkere muskler for å møte de økte prisene. Strømstøtte er en av hovedforklaringene – og også at nordmenn har litt bedre råd i snitt, at vi bruker en litt mindre andel av inntekten vår på mat. Det vil også gjøre at når vi har dempet bølgen, vil bølgen gå litt saktere ned, for det var ikke en så brå topp som vi har sett i veldig mange andre land. Det har vært tøft nok i Norge, men vi dempet toppen med nettopp strømstøtten. Det vil også gjøre at energiprisene går ned, at det ikke slår inn på samme måten i konsumprisene i Norge som i andre land. Men heldigvis dempet vi den toppen, for det var røft nok for folk i 2022.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:07:55]: Finansministeren tar altså æren for det som går godt, men ikke

fullt ut ansvar for at situasjonen vedvarer lenger. Der som vi nå da forhåpentligvis ser et vendepunkt i den økonomiske politikken, faller vel f.eks. begrunnelsen for den situasjonsbestemte midlertidige arbeidsgiveravgiften bort. Det er jo slik at man i hvert fall i økonomisk teori sier at man skal skattlegge det man vil ha mindre av. Regjeringen har altså valgt å skattlegge viktige norske arbeidsplasser med en ekstraavgift som et unisont næringsliv sier at hemmer deres vekstevne fordi det øker kostnadene deres generelt og gjør at de ikke har råd til å ansette folk de trenger for å få Norge gjennom nødvendige omstillinger. Da blir egentlig det enkle spørsmål: Når kan vi da vente oss at denne ekstra-skatte mot omstilling blir avviklet?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:08:44]: Jeg merker meg at representanten Heidi Nordby Lunde har skrevet ned alle spørsmålene i forkant, så hun hører ikke hva jeg svarer. Det er selvfølgelig hennes privilegium å velge ikke å lytte til svaret som blir gitt. Jeg sier nettopp at jeg mener det var helt avgjørende viktig at vi i Norge satte i gang tiltak, f.eks. for å dempe strømprisene, fordi det slo inn fra eksterne faktorer på en helt voldsom måte. Da var det riktig at vi fort og raskt fikk på plass en strømstøtteordning som dempet prisveksten i Norge. Det er vi glade for, for det har vært krevende for folk. Så gjorde vi noen skattegrep som skapte debatt, bl.a. innførte vi et høyprisbidrag på energi, fordi energiselskapene tjente veldig, veldig mye penger på at energi ble brukt som et middel i krig. Vi brukte de pengene til å dele ut igjen til folk i Norge. Det mener vi var riktig og viktig. Så har vi faset det ut raskere enn vi varslet – nettopp hvordan det skulle gjennomføres. Vi kommer også til å fase ut den høyere differensierte arbeidsgiveravgiften, slik vi har sagt, og vi kommer til å fase den ut i et raskere tempo – som vi begynte med i høst.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:09:47]: Jeg møter faktisk forberedt til spørretimen, og jeg merker meg at de tiltakene regjeringen skryter av, fører til at vi kommer til å være i en vanskeligere situasjon lenger.

Vi har sett resultatene av den aktive næringspolitikken regjeringen fører: sjokkøkningen i eierbeskatningen, investorflykt, stopp i investeringer og generelt økt politisk risiko. Men nå lurer jeg faktisk på om vi kan stå ved et vendepunkt i skattepolitikken, for i Politisk kvarter den 10. januar sa Senterpartiets parlamentariske leder, Marit Arnstad, at regjeringens kutt i formuesskatten er et viktig tiltak for distriktene. Har du sett, president!

Høyre er jo enig i at formuesskatten hemmer vekst og utvikling, og vil sikre gode, forutsigbare rammevilkår for bærekraftige arbeidsplasser over hele Norge, som vi er så glad i. Vi ser også at Arbeiderpartiets næringspolitiske talsperson, Anniken Huitfeldt, har gått fra å mene

at mindre formuesskatt bryter med den nordiske velferdsmodellen, til å være villig til å diskutere både nivå og innretning. Da er det naturlig å spørre finansministeren om han er enig i at lavere formuesskatt er et viktig tiltak for næringsutvikling og norsk eierskap både i distriktene og over hele landet.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:10:53]: Av ting jeg ikke hadde trodd jeg skulle få kritikk for på vegne av regjeringen, var det at vi hjalp folk med strømgregningen i 2022 og 2023. Det er jo det representanten fra Høyre nå gjorde. Hun skryter av tiltak som har gjort at den vanskeligere situasjonen varer litt lenger. Poenget er at man må forklare hvorfor ting er blitt som de er blitt. Pristoppen i Norge ble litt lavere fordi vi brukte store penger på å subsidiere strøm. Vi mente det var viktig å hjelpe folk. Det gjør at det ikke gir så stort utslag på vår konsumpris når strømprisene går ned, som det gjør i andre land som ikke hadde så stor støtte. Det er jo bra, for vi kommer fra et lavere nivå enn andre land.

I f.eks. Sverige har konsumet falt med 4 pst. Folk har virkelig redusert forbruket sitt. I Norge har man redusert det bitte litt, det har vært tøft nok. Det er jo ingen som kan drømme seg til svenske tilstander. Det ville være helt, helt annerledes og mye tøffere for det norske folk. Det er litt rart at Høyre nå synes det er riktig å kritisere at vi hjalp folk i 2022 og 2023. Det var helt nødvendig og helt riktig.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:11:57]: Takk for svaret. Apropos å ikke lytte dreide ikke spørsmålet seg om støttetiltak, som det hovedsakelig har vært bred enighet om i Stortinget i mange av tilfellene. Høyre har vært uenig i noen av innretningene og mener de faktisk har hatt uheldige utslag, som f.eks. hindringer i investeringer i kraftmarkedet og utvikling av ny bærekraftig kraftindustri.

Finansministeren svarer ikke på spørsmålet om formuesskatten – om han i tråd med det både Arbeiderpartiet og hans egen parlamentariske leder gir signaler om, mener at formuesskatten er til hinder for vekst og verditvutvikling, ikke bare i distriktene, men i hele landet. Han må gjerne svare på det.

Det er et faktum at SSB viser til at den politikken som regjeringen har ført, kan ha ført til at vi nå går inn i en periode med høyere rente og inflasjon enn våre naboland. Det å da skryte av at det er bedre politikk enn man har andre steder, synes jeg er litt merkelig.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:13:04]: Det som er min bekymring hver dag, og som er min jobb, er å sørge for at det norske folk kommer seg gjennom dette tryggest mulig og med lav ledighet.

Jeg skjønner at det kan være litt slitsomt for Høyre at jeg kommenterer at Høyre f.eks. var imot å redusere elavgiften da vi fikk makten i 2021. Høyre syntes det var uklok pengebruk. Høyre var også imot at man i utgangspunktet skulle ha en strømstøtte for alle, og mente den skulle være behovsprøvd. Vi ønsket at den også skulle være for det brede lag av det norske folk. Vi mener det var en god løsning fra Senterpartiet og Arbeiderpartiet.

Så bruker vi skattepolitikken aktivt, nettopp for å skape næring og aktivitet i hele Norge. I budsjettet for i år gjorde vi et grep der vi reduserer formuesskatten på næringseiendom utenfor de største byene. Etter den rapporten vi fikk som sa at næringseiendom var verdsatt for høyt, mente vi det var viktig å justere den ned. Det gir anslagsvis en lettelse på mellom 400 og 500 mill. kr i lavere formuesskatt på den typen eiendommer. Det mener vi var riktig og viktig og en pragmatisk tilnærming til næringspolitikken, akkurat som Marit Arnstad argumenterte for på Politisk kvarter.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:14:11]: Det er ikke et problem for Høyre at regjeringen viser til sin egen politikk. Mange av tiltakene har vi vært enige om, og så har vi vært uenige om innretningen fordi vi mener at den har ført til uheldige virkninger. Jeg hører at finansministeren sier at målet er å komme tryggest mulig gjennom vanskelige tider. Dersom man legger nesten all skyld for de vanskelige tidene på utenforstående forhold, må det da være mulig at man kanskje også viser til at det skyldes utenforstående forhold når det bedrer seg. Eller: Hvis man på den ene siden skal gi alt ansvar for vanskeligheter til utenforstående forhold, kan man ikke ta hele æren for at det går bedre når det gjelder ting man har gjort selv.

Som jeg begynte med: Det viser seg at den politikken som har vært ført i Norge, gjør at SSB nå viser til at vi kommer til å gå ut av dette med høyere rente, som vi vet påvirker nordmenns økonomi mest, og høyere inflasjon enn i eurolandene. Da er spørsmålet igjen: Kan ikke regjeringen i hvert fall ta ansvar for dette?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:15:16]: Regjeringen, Senterpartiet og Arbeiderpartiet, har ikke lagt skylden på noen. Vi har tatt ansvar, for det har vært en helt spesiell tid. Da har vi tatt en del tøffe grep, og vi har hatt noen klare mål. Et av våre klare mål er å sørge for at ledigheten forblir lav, og at vi får flere folk i jobb. Heldigvis har det skjedd. Vi har prioritert forsvar og beredskap og nasjonal kontroll. Senere i dag kommer statsminister Jonas Gahr Støre fra Arbeiderpartiet og forsvarsminister Bjørn Arild Gram fra Senterpartiet til å legge fram enda flere nye tiltak for å bygge norsk forsvarsindustri, for vi må trygge Norge.

Så er vi opptatt av at vi skal sørge for at de som har hus, de som har hjem, de som har jobb, skal vite at regjeringen står opp hver dag og tenker på én ting: Hvordan skal vi få Norge trygt igjennom? Vi er på et bedre sted i år enn vi var i fjor. Det virker nesten som at Høyre synes det er trist. Vi synes det er bra.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:16:19]: Jeg begynte med å si at også vi i Høyre virkelig ønsker at det skal være et vendepunkt i økonomien, for vi ønsker at nordmenn flest skal få bedre økonomi, og vi ønsker at det skal gå godt for Norge. Så vi hadde håpet at alle disse virkemidlene som regjeringen har kommet med, hadde virket i beste mening, og jeg sa jo også at noe sikkert har hjulpet for noen. Men man viser til den store investeringsveksten i Fastlands-Norge og antall økte jobber, og det skyldes jo at proppen etter pandemien har løsnet, og veksten i økonomien har egentlig flatet ut.

Når det gjelder om nordmenn føler at regjeringen hver dag står opp for å sikre nordmenn en trygghet hver dag, er det et faktum at vi i denne perioden kommer til å gå ut med høyere rente, som biter i nordmenns lommebok mer enn noe annet, og høyere prisvekst enn i våre naboland. Så kanskje noen hadde ønsket at regjeringen ikke sto opp om morgenen.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:17:17]: Hvis vi ville, kunne jeg selvfølgelig ha stått her og lagt fram hvordan kjøpekraftsutviklingen har vært for nordmenn kontra folk i andre europeiske land, hvordan ledighetstallene har vært i Norge kontra andre europeiske land, hvor mange bedriftsetableringer det har vært i Norge kontra andre europeiske land. Da hadde Norge kommet på topp, gang etter gang etter gang. Men det hjelper ikke dem i Norge som er bekymret nå. Det hjelper ikke om jeg hadde lagd den typen skryteliste, hvis vi begynner å se på det. Det er bare å sammenligne med Sverige. Det har vært mye røffere for den svenske befolkningen, men det hjelper ikke den moren i Norge som er bekymret for sin regning, at det er røffere for en mor i Sverige. Det er derfor vi setter inn tiltak nå som gjør at barnehageregningen går ned, at SFO-prisen går ned, at hvis man har en unge som skal gå på videregående skole og skal bo borte, får den gutten eller jenta lavere kostnader. Min jobb er å sikre at folk i Norge får det bedre, og det er ikke noen trøst for folk i Norge at folk i Sverige har fått det enda verre. Vi må fokusere på det norske folk, det er vår jobb, og ikke på konkurransen ved å si: Nei, så flinke vi er, for dansker har det dårligere enn nordmenn. Jeg er opptatt av nordmenn, av at norske folk skal få det bedre.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:18:23]: Høyre er helt enig, vi er også opptatt av nordmenn og av Norges bes-

te. Men det hjelper ikke å peke på de andre landene og at noen har hatt det midlertid verre, når vi ser at den langsiktige utfordringen for norsk økonomi og vanlige folks lommebøker er at vi kommer til å gå ut av dette med en vedvarende høyere rente og høyere inflasjon enn i våre naboland. Da peker finansministeren på kortsiktige tiltak som avhjelper noen akkurat nå. Jeg hørte også på Politisk kvarter i dag morges, der han unnskylder at vår ungdom må stå i arbeid lenger og får lavere pensjon, med at de får litt høyere studiestøtte i en kortere tid. Det er det finansministeren gjør nå også – litt lavere barnehageutgifter mot at man må betale høyere rente på lånene sine og ha en høyere prisvekst i Norge enn i land det er naturlig å sammenligne oss med. Det blir en fattig trøst at regjeringen står opp hver eneste morgen for å gjøre det beste for landet.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:19:21]: Men det var jo Høyre som dro inn andre land. Vi har vært bevisste på at vi ikke skal gjøre det, for selv om det har gått bedre i Norge enn i så å si alle andre land i verden, hjelper det likevel ikke den moren eller den faren som er bekymret for sin økonomi. Det er grunnen til at vi ikke har gjort det. For det blir et slags politikerspill, og jobben vår er jo ikke et spill mellom politikere; jobben vår er å gjøre det bedre for folk. Da har vi ment hele tiden at det aller viktigste er at vi i denne tiden klarer å holde folk i jobb, holde ledigheten lav og komme oss trygt igjennom. Men i tillegg må vi bruke mer av statens penger på forsvar, sikkerhet, beredskap og trygghet for Norge. Derfor kommer det senere i dag et nytt program der vi skal sikre Norge, men også bygge mer industri og verdiskaping med basis i de investeringene.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:20:21]: I E24 i dag sier finansministeren at det å holde arbeidsledigheten lav, er utrolig viktig for hverdagsøkonomien, og det er jeg enig i. Jeg mener faktisk at det er enda viktigere – det er jo viktig for samfunnet: Arbeid til alle må være et mantra. Derfor lurer jeg på om finansministeren ser på det som et problem at Norges Bank i sine pengepolitiske rapporter nærmest tar til orde for et ønske om høyere arbeidsledighet, med det formål å få ned prisveksten i Norge. Og når vil i så fall ledigheten bli høy nok i Norge før finansministeren presiserer mandatet overfor sentralbanken, som sidestiller hensynet til stabil sysselsetting og produksjon med hensynet til inflasjon?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:21:14]: Jeg er nok litt preget av min egen oppvekst på slutten av 1980-tallet og starten av 1990-tallet på et arbeidersted i Hedmark der ledigheten ble veldig høy. Det var kjemperøft da ledigheten ble så høy, og det mest dramatiske var at noen familier også måtte tvangsselge huset sitt.

Hele lokalsamfunnet var preget av ledigheten. Det var en kjempebekymring. Jeg deler den oppfatningen som Kari Elisabeth Kaski nå kom med, at det å holde folk i jobb egentlig er jobb nummer én.

Når det gjelder mandatet til Norges Bank, så er det tredelt: De skal få prisveksten ned, for den skaper altså utfordringer for jobber, forutsigbarhet og trygghet for deg og meg, og de skal samtidig se på hvordan en klarer å holde folk i aktivitet og jobb, og på det vi kaller produksjon, aktiviteten ellers. Der er Norges Bank veldig bevisste. Hvis de bare hadde hatt det ene målet, kunne de ha kjørt hardere, men det er deres mandat, gitt av et stortingsflertall, der vi står bredt sammen om at vi skal ha den tredelte målsettingen – konsumpris, jobb og produksjon – og det er Norges Bank som styrer det.

Tobias Drevland Lund (R) [10:22:30]: Det er urolige og utrygge tider, og priskrisen rammer som kjent dem som har aller minst, aller mest. Regjeringen satser mest på at dette skal gå over. De satser på håp om bedre tider, og det tror jeg vi alle gjør. Men det vi trenger, er at regjeringen slutter å krysse fingre og heller kommer tilbake til Stortinget med flere målrettede tiltak for å gjøre noe med den fattigdommen som nå brer om seg.

Nylig fikk vi tall for økningen på matvarepriser, som viste at prisen på matvarer økte med 10 pst. i fjor. Samtidig har matkøene vokst seg lange som et vondt år. Så mitt spørsmål er: Hva vil regjeringen gjøre framover for at de med minst penger, de lavtlønte, landets pensjonister og ikke minst folk på trygd får det bedre i tiden framover?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:23:24]: Vi skal gjøre – og gjør – en rekke tiltak. For det første, punkt nummer én: å få folk i arbeid, for det er viktig for regjeringen at flest mulig skal få brukt sine evner. For nesten alle har noe bidra med. Vi som samfunn må se det slik at hvis vi ikke har bruk for folks ressurser, er det et nederlag for oss som samfunn. Derfor bruker vi veldig mye penger på arbeidsmarkedstiltak, tilrettelegging, VTA-arbeidsplasser og andre tiltak for å få folk i jobb, for vi kan alle bidra, alle har ressurser.

Så har vi gjort skattegrep rettet spesielt mot minstepensjonister og folk med lav pensjon for at de skal sitte igjen med mer, for vi vet at en del av de som har lav pensjon, har blitt rammet ekstra hardt. En pensjonist som har pensjon på rundt 300 000 kr, får 4 500 kr lavere skatt på grunn av det.

Vi har også mange tiltak rettet mot barnefamilier, og ikke bare fattigdomstiltak, der jeg kunne hatt en hel liste, men også tiltak for en helt vanlig barnefamilie, der mor er lærer og far er sykepleier, eller den type klassiske yrker. Også de må få ned sine kostnader, for det har vært

krevene også for folk med helt vanlig hverdagsøkonomi.

Tobias Drevland Lund (R) [10:24:29]: Jeg takker for svaret.

Listen til finansministeren er fin, den, men vi trenger ytterligere innsats. Når renten nå også øker, rammer det f.eks. folks boutgifter, som statsråden selv var inne på i stad, og det bidrar til å drive opp arbeidsledigheten. Nå ser vi altså en bråstans i byggenæringen. Det bekymrer, for det betyr at tusenvis av arbeidsfolk i en veldig viktig næring står i fare for å kunne miste jobben sin.

Både fagbevegelsen og byggenæringen selv har bedt om flere strakstiltak. De har bedt om tiltak som økt permitteringstid, f.eks., og også økte stimulanser. Mitt spørsmål til statsråden er om regjeringen kommer til å gjøre noe med dette for å hindre oppsigelser og ikke minst full byggestans i byggenæringen framover.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:25:14]: Bygge- og anleggsbransjen er en veldig viktig bransje for Norge. Den sysselsetter masse folk, og den skaper store verdier.

Vi har vært opptatt av å gjøre en del tiltak. Punkt én: på anleggssiden å sette i gang flere store samferdselsprosjekt, men også dele dem opp, som gjør at det er lettere for norske aktører å være med og by. Det prosjektet som nå skal bygges ved Sørfoldtunnelene i Nordland, er delt opp, nettopp fordi det skal bli lettere for norske entreprenører å være med i anbudsprosessene. Det var en politisk målsetting vi hadde, og vi har vært opptatt av framdrift for å få aktivitet på anleggssiden.

På byggesiden øker vi også. Akkurat nå iverksettes lånerammen til Husbanken, nettopp for at den skal få mer muskler til å sette i gang prosjekter. Vi øker støtten til tiltak, energioptimeringstiltak, når det gjelder Enova. For det første fordi det kan bli bedre bygg. For det andre skaper det mer aktivitet.

På anleggssiden har vi vært opptatt av å sette i gang flere prosjekter og på byggesiden av å gi Husbanken, og også Enova, større rammer. Vi setter også i gang en egen rentekompensasjonsordning for kommunene for at det skal bli mer aktivitet for norske bygningsarbeidere.

Presidenten [10:26:19]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Roy Steffensen (FrP) [10:26:36]: I VG kunne vi lese at finansministeren nok en gang lover å sikre og bedre hverdagsøkonomien til folk flest. Det er langt fra første gang denne finansministeren har lovt akkurat det. I et romjulsintervju i 2021 hevdet finansministeren at det brede lag av folket ligger an til å få litt mer i lommeboken i 2022, enda mer i 2023. I NRKs Debatten i mai

2022, dvs. etter Russlands angrep på Ukraina, gjentok Vedum regnestykket sitt, mens Aftenposten kunne dokumentere at en vanlig familie får mindre å rutte med.

I romjulen 2022 kom finansministeren med en gladmelding til NTB og sa at neste år blir bedre. Fasit for 2023 ble ytterligere redusert kjøpekraft på grunn av høy prisvekst og høy rente.

Fremskrittspartiet har i samme periode foreslått å redusere skattene for alle. Vi har foreslått å øke minstepensjonen, redusere avgiftene på drivstoff og halvere matmomsen. Vi vil ha en strømstøtteordning som også treffer næringslivet, og som sikrer at husholdningene ikke skal betale mer enn 50 øre for strømmen.

Disse tiltakene ville bidratt til en bedre hverdagsøkonomi for både familier og aleneboende, og avgiftsreduksjonene ville hatt en prisdempende effekt. Regjeringens politikk har gitt motsatt effekt, og en gjennomgang av de siste årene viser at denne regjeringen, med finansministeren i spissen, har vært altfor optimistisk i sine økonomiske prognoser på vegne av folks hverdagsøkonomi. Hvorfor skal folk flest i Norge nå tro på finansministerens budskap om økonomisk forbedring i 2024?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:28:25]: Det som er viktig for Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering, har vært noen overordnede mål. I den tiden vi er inne i nå, skal vi se på hvordan vi kan klare å føre en politikk som gjør at vi holder folk i jobb – utrolig viktig. At vi har 130 000 flere i jobb nå enn i 2021, er ingen selvfølge, men sånn er det. Det skaper mer trygghet for de familiene som har kommet i jobb og i aktivitet.

Vi har vært opptatt av at når det er så mange ukrainske flyktninger som har kommet til landet vårt, må de så fort som mulig bli en del av det norske fellesskapet. Norge er et fellesskapsprosjekt. Derfor har vi brukt mye ressurser på at de skal lære seg norsk, komme seg i arbeid, bidra og være en del av Norge.

Vi har ikke minst også brukt store ressurser på forsvaret, sikkerhet og beredskap. Vi har mye mer alvor rundt oss. Da må vi bruke mer ressurser på å trygge Norge – derfor det som skjer senere i dag, når vi legger fram en ny lansering på Raufoss. Vi har tenkt at når vi skal bygge opp Forsvaret på den måten, må vi også ha en industri-tenkning fordi vi skal bygge arbeidsplasser. Vi bruker statsbudsjettet til tiltak som vi vet kommer direkte til dem som har blitt rammet hardest, som pensjonister med lav inntekt. Derfor gjorde vi det skattegrepet i fjor, som slår inn for fullt nå i år, med 4 500 kr i lavere skatt for en pensjonist som har f.eks. 300 000 kr. Derfor gjør vi det vi gjør overfor landets studenter, når vi øker støtten og stipendet så kraftig. Derfor gjør vi det med borteboerstipendet. Derfor gjør vi det med barnehagene, for vi vet at når vi reduserer barnehageprisen fra 3 000 kr til

2 000 kr, går det rett ut til den barnefamilien som trenger penger. Derfor gjør vi, sammen med SV, at også 3. trinn nå får gratis kjernetid i SFO. Anslagsvis kan det bety ca. 20 000 kr for en familie. I denne helt spesielle tiden har vi vært opptatt av landets trygghet, og at de pengene vi bruker, skal gå rett til dem som trenger det aller mest, de yngste og de eldste.

Roy Steffensen (FrP) [10:30:30]: Takk for svaret. Fra den tid regjeringen tiltrådte, har det vært en enorm prisstigning på en del varer: strøm, drivstoff har blitt om lag 40 pst. dyrere, matvareprisene har steget – som Drevland Lund nettopp var inne på, var det 10 pst. stigning fra 2022 til 2023. Det er den høyeste årsveksten siden 1982 og høyest i Europa.

Prisene på mat har også økt i Sverige i samme periode, men vesentlig mindre enn i Norge. Nå ser vi at grensehandelen øker. Det meldes om rekordomsetning for matbutikkene i Sverige til tross for økte matvarepriser, fordi det har blitt enda dyrere i Norge.

Regjeringen har gjennom to jordbruksoppgjør bidratt til økte priser på mat, mens Fremskrittspartiet i samme periode har foreslått halvert matmoms. Kan finansministeren nevne noen aktuelle tiltak som vil sørge for at kundene får kjøpe billigere mat i 2024?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:31:25]: Roy Steffensen velger tallene sine litt selektivt. Han vet at om han hadde valgt en litt lengre tidsserie, hadde det norske bildet kommet annerledes og mye bedre ut enn f.eks. mange andre europeiske land.

Poenget mitt er hvordan vi skal gjøre det bedre for folk i Norge. Derfor har vi brukt store budsjettmidler gjennom de jordbruksoppgjørene som vi har hatt de siste årene. Det er der inntektene skal komme, ikke gjennom pris i markedet. Hvis man går bak pristallene som SSB kom med, var prisveksten lavere på innenlandsproduktene i stort enn på importerte produkter. Det er nettopp fordi at når det gjelder innenlandsprodukter, blir jordbruksoppgjøret og statsbudsjettpengene brukt. Det er der man kunne få inntektene. Hvis vi ikke hadde brukt det, måtte norske matprodusenter ha økt prisene til norske forbrukere, og da ville regningen ha blitt høyere. Det ønsket vi ikke.

Når man ser veksten i norske matpriser, har den nasjonale delen dempet det. Så det å føre en aktiv jordbrukspolitikk, der vi reduserer behovet for å ta ut pris i markedet, er viktig. Man ser nå at innsatsfaktorene heldigvis er på vei ned, og at ting er rimeligere og det er mer forutsigbart enn det var for to år siden.

Roy Steffensen (FrP) [10:32:33]: Den 3. oktober ga statsministeren, klimaminister og finansministeren et intervju med Aftenposten på eget initiativ – det var

en lekkasje fra det kommende statsbudsjettet. I artikkelen står det at bakgrunnen for intervjuet var at disse tre ønsket å ta ut en kontroversiell del av statsbudsjettet i forkant. Overskriften var: Regjeringen skrur opp drivstoffavgiftene.

I desember har samme Vedum lekt seg med kalkulatoren. I et skriftlig svar til eget parti skrev han at drivstoffavgiftene blir lavere i 2024. Til opplysning er det altså ingenting i budsjettforliket med SV som har endret på noen av disse forutsetningene. Tallgrunnet er akkurat det samme i oktober og i desember. Da Vedum gjorde intervjuet med Aftenposten, sammen med klimaministeren og statsministeren, var budskapet at vi nå øker drivstoffavgiftene for klimaets skyld. Er det Oktober-Vedum eller Desember-Vedum som har feil tall?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:33:35]: Det som er faktum – selv om jeg skjønner at det er litt vanskelig for Roy Steffensen å forholde seg til faktum når det gjelder drivstoffavgifter, for der kommer Fremskrittspartiet så dårlig ut – er at drivstoffavgiftene i 2023 var 5,66 kr og i 2024 er de 5,88 kr. Så de er litt høyere, akkurat som jeg sa i det intervjuet.

Vi sa også at vi vil redusere trafikkforsikringsavgiften mer enn den forsiktige økningen på drivstoffavgifter fra 2023 til 2024, sånn at kostnadene ved å ha bil går ned i år sammenlignet med det de var i fjor. Sånn er det. Jeg skjønner at Fremskrittspartiet ikke liker det, men det er et faktum at det er billigere å ha bil i år enn i fjor. Summen er positiv.

Vi har regnet på det og sammenlignet med Fremskrittspartiets budsjetter. Omregnet til 2024-kroner, når man sammenligner likt med likt, var det høyere avgifter på drivstoff i alle år Fremskrittspartiet styrte enn det er i år. Det er sannheten. Det var høyere avgifter hvert eneste år Fremskrittspartiet styrte. Og det var mye høyere trafikkforsikringsavgift. Årsavgiften på bil i f.eks. 2018 var 3 531 kr; i år er den 2 774 kr. Jeg vet hvilken regning jeg ville betalt. Jeg ville betalt regningen fra meg, ikke den fra Siv Jensen.

Roy Steffensen (FrP) [10:34:44]: Jeg er i hvert fall glad for at finansministeren sa og bekreftet at avgiften var økt, for de ubestridte fakta er at de samlede avgiftene på bensin var på 6 kr og 38 øre i oktober 2021. I januar 2024 er de på 7 kr og 34 øre. Dette kan alle finne om de blar litt i statsbudsjettet, så kan folk selv avgjøre om de mener at 7,34 kr er mer eller mindre enn 6,38 kr.

Et annet faktum er at fra første nyttårsdag senket svenskene pumpeprisen på diesel med over 4 kr per liter ved kraftig å redusere innblandingskravet til biodrivstoff og redusere avgiftene, og prisen på bensin er også redusert. I Norge går vi altså i motsatt retning, og vi har også sørget for at bensin og diesel er blitt nye lokkevarer

for grensehandelen. Hvorfor er det lett i Sverige – uten olje- og gassinntekter – å redusere drivstoffavgiften av hensyn til sine egne innbyggere, men ikke i Norge?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:35:45]: Når jeg hører på Roy Steffensen nå, får det meg egentlig til å tenke på kroneis. Hvis man går tilbake til 1960-tallet, kostet kroneisen en krone. Var kroneisen billigere for folk på 1960-tallet enn den er i dag? Svaret er nei. Du får mer kroneis for inntekten din i dag enn du fikk da. Det er det som er poenget her.

For å sammenligne med Fremskrittspartiet, bare for å gjøre det når Fremskrittspartiet er så opptatt av å sammenligne ulike tall: Ta diesel, som er en ganske stor innsatsfaktor. Der var avgiftsnivået i 2024-kroner da Siv Jensen styrte, på 6 kr og 29 øre. I 2024 er det på 5 kr og 88 øre – altså lavere. Det er et faktum. Jeg skjønner at det er litt vanskelig for Fremskrittspartiet å innrømme. Trafikkforsikringsavgiften var også mye høyere med Fremskrittspartiet. Det er også et faktum.

Det som er viktig for meg, er at jeg er glad for at vi ikke har svenske tilstander. En svensk industriarbeiderlønn er på 80 pst. av en norsk industriarbeiderlønn. Man ser at det svenske konsumet går veldig ned fordi det svenske folk har hatt det røft, men nå skal vi styre Norge trygt gjennom og sørge for at vi får lav ledighet, og at folk raskest mulig får tilbake kjøpekraft.

Presidenten [10:36:52]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:37:05]: Finansministeren må nok opp igjen her også!

Denne uken kom Oxfam med en ny rapport som viser at mens de rikeste i verden har doblet formuen sin, har milliarder av andre blitt fattigere på samme tid. Det er en brutal verden for mange, og en fantastisk verden for de få. Skillet mellom fattig og rik øker, ikke bare der ute i verden, men også her hjemme i Norge. Det er de nyeste tallene om økonomisk ulikhet fra SSB et bevis på.

Det er særlig de aller rikeste i Norge som sitter på en sjokkerende stor andel av rikdommen i Norge. De rikeste 10 pst. i samfunnet eier mer enn 50 pst. av nettoformuen. Mer enn alle andres formue til sammen er altså samlet på de rikeste 10 pst. Men det blir verre, for de som er enda rikere, har enda mer av formuen. De rikeste 5 pst. i Norge eier mer enn de fattigste 80 pst. til sammen. Det er rett og slett en eksponentiell ulikhetskurve.

Når mange av oss merker at alt blir dyrere og renteøkningene biter, er det noen som ikke merker det i det hele tatt. Mens det store flertallet av oss har fått lavere kjøpekraft, og vi vet at vi ennå ikke har sett de fulle virkningene av renteøkningene vi har bak oss, sitter det

noen få på toppen som eier en overveldende stor andel av rikdommen i samfunnet.

Sånn hadde det ikke trengt å være. Barnefamilier hadde ikke trengt å bekymre seg for fremtiden hvis vi hadde omfordelt bedre. De aller fattigste hadde ikke trengt å stå i matkø hvis vi hadde omfordelt litt mer av rikdommen fra dem som har i overflod.

Er finansministeren og regjeringen enig i at vi må gjøre mer for å bekjempe ulikhet gjennom å omfordele skattesystemet og bygge ut velferden?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:39:12]: Svaret på det er egentlig ja, men skal jeg fortsette, så gjør jeg det også! Jeg mener nettopp at vi – Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV – skal få til flere ting sammen, med den type grep vi gjør nå.

Et tydelig eksempel på omfordeling er det vi gjør i dette budsjettet. I fjor sto vi i en veldig tøff kamp for å innføre grunnrentebeskatning på havbruk. Jeg syns det var litt uklokt av SV ikke å bli med på det forliket til slutt, men det var SVs valg. Da vi gjorde det, fikk vi økte inntekter, anslagsvis ca. 3 mrd. kr, og da så vi på hvordan vi kunne bruke det. Vi omfordeler det direkte ved å gi det til norske barnefamilier. Det er klassisk omfordelingspolitikk. Vi ser at det er noen som har en spesielt stor inntekt ved å bruke norske naturressurser, og vi omfordeler til alle, for å hjelpe folks kjøpekraft.

Vi inngikk et budsjettforlik med SV, der vi går videre med reformen til Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV om billigere og gratis SFO, nettopp fordi vi vet det hjelper mange – kanskje ikke de aller fattigste like mye, men mange av de familiene som også har lån, renter, problemer med å få hverdagen til å gå opp. Det er anslagsvis ca. 20 000 kr i lavere kostnader, helt målrettet.

Sammen med SV har vi også økt borteboerstipendet. Vi økte det kraftig i vårt budsjettforslag, og så forbedret vi studiestøtten i budsjettforliket med SV. Det er nettopp fordi vi har fått inntekter gjennom skattesystemet, og så gir vi det til grupper vi mener merker de høye prisene ekstra mye. Regjeringen foreslo i fjor vår skatteuttak til landets pensjonister som hadde lav pensjon. SV støttet forslaget da det kom hit.

Vi gjør mange av den typen målrettede grep, og så har vi hatt to store reformer det siste året for å skape mer langsiktige inntekter til fellesskapet; både grunnrenteskatt på vindkraft, som vi mener var et riktig og viktig grep, og grunnrenteskatt på havbruk, innrettet på en måte som gjør at vi også har en mangfoldig næring, men mer inntekter fra de største havbruksselskapene.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:41:15]: Jeg takker for svaret fra finansministeren. Det er bra å høre at vi står sammen i å skulle få ulikhetene videre ned. Ulikhet i rikdom handler også om ulikhet i makt, og for å få slutt

på den ekstreme ulikheten er Oxfam-rapporten tydelig på at regjeringer i hele verden må sørge for at makten flyttes fra milliardærene og de rike eierne, ikke bare fra selskapene, og til vanlige mennesker.

I dag fører de rikeste en vedvarende, effektiv krig mot skattlegging, gjennom lobbyisme, klaging over tonen i debatten, aggressiv skatteplanlegging, misbruk av skatteparadiser osv. Det skjer i verden, og det skjer også i Norge. Dette er milliarder i skatteinntekter som de aller rikeste unngår å betale til fellesskapet, og som kunne vært brukt til å redusere ulikheter og bedre økonomien til folk.

Gir finansministeren og regjeringen etter for press fra landets økonomiske elite når de sier nei til rettferdig skatt på arv og høyere formuesskatt?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:42:21]: Vi mener det er viktig at det er forutsigbarhet for norsk næringsliv. Både Senterpartiet og Arbeiderpartiet har ment at vi ikke bør gjeninnføre arveavgift, og mener det er et klokt standpunkt.

Vi har hatt en veldig stor reform innenfor det representanten Kaski nå spør om. Det gjelder det Stortinget vedtok før jul, og som Fremskrittspartiet var det eneste partiet som gikk imot, med en global minimumsbeskatning. Det handler nettopp om å ta bort skatteparadiser eller – for å bruke et litt tabloid ord – knuse skatteparadiser og gjøre det mye mindre lett å flytte overskudd ut fra f.eks. Norge til et skatteparadis. Vi kommer til å jobbe videre med flere av den typen internasjonale samarbeidsprosjekter gjennom OECD for å gjøre at også store multinasjonale selskaper må bidra og ikke kan stikke fra skatteregningen.

Jeg er veldig glad for at et samlet storting, med unntak av Fremskrittspartiet, var mer opptatt av norske bedrifter enn av skatteparadiser, og der stilte Fremskrittspartiet seg på helt feil side av historien.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:43:26]: Det globale minimumsnivået på selskapsbeskatning som Stortinget sluttet seg til før jul, er viktig, men det er dessverre også fullt av hull og vil ikke i seg selv være det som stanser den aggressive skatteplanleggingen eller skatteparadiser. Det trengs mange flere tiltak både internasjonalt og også nasjonalt for å bekjempe det.

Likevel er det viktig å huske at hvis man skal bekjempe ulikhet, er man nødt til å gjøre noe med skattleggingen av eierne og ikke bare selskapene. Det er konsentrasjonen av rikdom og formue på toppen – hos eierne – som driver ulikhetsveksten i Norge.

Den konstante klagingen over skattenivået i mange, mange tiår har hatt effekt ved at landets økonomiske elite i dag betaler en mindre andel av sin inntekt i skatt enn det vanlige lærere og sykepleiere gjør. Kampen de rikes-

te har ført mot skatteregningen, har vært en stor suksess. Mener finansministeren at det er sånn vi skal ha det i Norge – at vi lar de rikeste få gjennomslag for lavere skatteregninger?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:44:32]: Jeg har en del møter og snakker med en del av dem som har absolutt størst inntekt i Norge. Det er veldig få av dem som har beskyldt meg for akkurat det Kaski beskyldte meg for nå – at jeg bare har hørt på alt de har sagt. Jeg har f.eks. hatt en del møter med de aller største i oppdrettsnæringen, og det var ikke bare begeistring da vi gjennomførte det. Vi gjennomførte det, og nå blir det sånn. Så merker jeg at veldig mange av de mindre og mellomstore i oppdrettsnæringen nå synes at det egentlig ble en ganske god løsning når det kom til stykket. Men vi tok noen tøffe runder, og det var klassisk omfordeling.

Vi har brukt skattesystemet, og på de høyeste inntektene er det litt høyere skatt, og på de høyeste formuene er det litt høyere skatt. Så er det 85 pst. av befolkningen som har opplevd å få lavere eller lik skatt. Det er det vi bruker skattesystemet til, men det må gjøres gradvis og innenfor det brede skatteforliket vi inngikk i Stortinget for tre stortingsperioder siden. Noe av fordelene i Norge er at når man inngår den typen brede skatteforlik, kan alle privatpersoner og næringsaktører planlegge ut fra det.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:45:35]: I tillegg til at vi må øke skattleggingen for de rike eierne for å få ned ulikhetene i Norge, handler det om å få inntekter til å bygge ut velferden framover, til å finansiere velferden framover og til å øke også de ytelsene som de med aller minst lever av. Det handler om å få ned forskjellene og bekjempe fattigdom.

I budsjettforlik de siste årene har SV derfor prioritert å øke barnetrygden, sosialhjelpen, minstepensjon – for å nevne noe. Vi vet at det har gjort at mange husholdninger har blitt tryggere i en økonomisk urolig tid. Vil regjeringen prioritere å fortsette å øke disse ytelsene framover for å forhindre og motvirke fattigdom og for å bygge ut velferden, sånn at vi kan få ned forskjellene og færre kan være fattige i Norge?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:46:31]: Mange av de ytelsene blir automatisk regulert i trygdeoppgjøret, som er et årlig oppgjør som nettopp skal sørge for at også de som går på den typen ytelse, skal få regulert sin økonomi, noe som gjør at også de vet at når kostnadene går opp, skal de få regulert sine inntekter.

Det er én ting vi ikke må undervurdere: Det aller viktigste for å få folk ut av fattigdom er at folk kommer i ar-

beid. Derfor bruker vi veldig store beløp på arbeidsmarkedstiltak også nå når ledigheten nesten er rekordlav. For vi vet at klarer man å komme seg ut av en mottakerrolle og inn i arbeidsmarkedet, får man mer kjøpekraft, og det er ofte bra for den psykiske helsen, og det er bra for samfunnet. Det er et veldig høyt nivå på ulike tiltak selv om ledigheten er lav. Hovedsvaret til Senterpartiet og Arbeiderpartiet er arbeidslinja. Vi lever av hverandres arbeid, og det å få yrkesdeltakelsen opp og holde den høy i en tid med stor innvandring er veldig viktig. Til nå har det gått ganske bra, og vi må bare fortsette det arbeidet sammen.

Presidenten [10:47:34]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:47:50]: Finansministeren har heilt rett i at no er det sikkert næringsministeren, og det er det.

Temaet eg vil ta opp med næringsministeren, held for så vidt fram med temaet frå førre spørsmål, men det er ein litt annan innfallsvinkel. Det handlar om flukta av privat norsk kapital og utvatninga av mangfaldig norsk eigarskap som vi no ser landet rundt.

«Nokon kjem til å kome», sa Jon Fosse og fekk Nobelprisen i litteratur i 2023. Nokon flyttar og nokon kjem tilbake, og sånn har det alltid vore, så det er vel så interessant å sjå på netttotala, sa næringsministeren til NRK, også i fjor. Eg kan vel røpe, eitt år etterpå, at næringsministeren ikkje fekk Nobelprisen, verken i litteratur eller i økonomi.

På nyåret fekk vi nye netttotal som gjev eit visst innblikk i den kapitalflukta som har skjedd ut frå Noreg dei to siste åra. Berre i løpet av 2022 og 2023 har fleire med høg formue flytta ut av Noreg enn til saman i løpet av dei åtte åra før, og nesten ingen flyttar lenger inn til Noreg. Det kan vi velje å flåse med, vi kan velje å gle oss over det fordi det aukar likskapen i Noreg når nokon med mykje kapital flyttar ut, eller vi kan velje å kalle folk stakkarslege, slik ein sentral Arbeiderparti-politikar gjorde i førre veke.

Vi kan òg velje å sjå på dette som den synlege toppen av eit elles usynleg isfjell som handlar om at heile eigarstrukturen i norsk næringsliv held på å endre seg, mykje på grunn av ein raud-grøn skattepolitikk som straffar norsk eigarskap i bedrifter stadig hardare samanlikna med bedrifter eigde frå utlandet. Det går over til utanlandske fond og konsern, over til eigarar som ikkje ser dei tilsette i auga kvar dag, som ikkje kjenner det lokale handballaget som treng sponsorkroner – som rett og slett er fjernare frå kvardagen til folk flest.

For all del: Eigarskap og kapital utanfrå treng ikkje vere negativt. Det finst mange eksempel på at det kan vere bra. Likevel: Denne systematiske utvatninga av

norsk eigarskap av bedrifter, er det ei ønskt utvikling? Kva tenkjer næringsministeren om at norske investorarar i bedrifter i stor skala no flyttar ut av landet, at nesten ingen flyttar inn, og at utanlandske eigarar kjøper opp eller overtek norske selskap – og kva vil han eventuelt gjere med det?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:49:56]: Regjeringen er opptatt av norsk eierskap. Vi vil gjerne ha mer norsk eierskap, og jeg er veldig glad for at det går godt med norsk eierskap. Det har aldri vært investert mer penger i norsk næringsliv enn nå, og det er hovedsakelig norsk kapital, men det er også utenlandsk kapital, og vi ønsker hjertelig velkommen alle dem som ønsker å investere pengene sine i å skape verdier over hele Norge. Det er den norske modellen.

Man kan regne statistikk på mange måter. Det er helt riktig at det har vært større utflytting enn innflytting eller hjemflytting det siste året. Vi snakker om noen titalls enkeltpersoner og familier som har flyttet ut. Regjeringen sier: Hjertelig velkommen tilbake igjen – de som har kapital, de som har kreativitet, de som bidrar med innovasjon, de som har lyst til å bygge Norge, er hjertelig velkommen til å gjøre det her. Så får hver enkelt ta sitt eget valg: hvor en ønsker å bo, hvilken velferdsstat en ønsker å være en del av, hvilket spleiselag en ønsker å være en del av, og hvor en vil plassere pengene sine. I en blandingsøkonomi som den norske er ikke det noe regjeringen beslutter.

Regjeringens oppgave er å sørge for at det er vedvarende høy verdiskaping i norsk økonomi. Regjeringens oppgave er å sørge for at det er økonomisk vekst, høy sysselsetting og lav arbeidsledighet. Regjeringens oppgave er å sørge for at det etableres nye bedrifter, og at de overlever og lykkes og kan vokse seg store. Regjeringens ansvar er at vi har en trygg og god utenrikshandel. Det er bra at vi nå har rekordstore investeringer for norsk næringsliv. Det er i sum mye å glede seg over.

Vi kan gjerne diskutere enkeltskatter. Norge har fortsatt lavere beskatning av realformue enn gjennomsnittet i OECD. Formuesskatten er økt noe på denne regjeringens vakt, helt i tråd med det vi gikk til valg på, men den er fremdeles lavere enn for ti år siden. Hadde man 20 mill. kr i aksjeformue sist vi var i regjering, var effektiv formuesskattesats på 1,1 pst. I dag er den på 0,88 pst., og selskapsskatten er i samme periode satt ned med 6 prosentpoeng.

Så ja, jeg mener at rammebetingelsene i Norge er gode, og derfor ser vi nå vekst.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:51:59]: Eg takkar for svaret. Tilleggsspørsmålet mitt går til finansministeren, ut frå det svaret.

Næringsministeren seier at folk som ønskjer å kome til Noreg og investere, er hjarteleg velkomne tilbake. Dei aller fleste landa i Europa har no avvikla det å ha høge særskattar på nasjonalt eigarskap i bedrifter samanlikna med utanlandsk. Det land som Tyskland, Sverige og Frankrike har forstått, er at tapet av skatteinntekter ved at formuar flyttar, formuar som blir tappa og mister evna til å generere nye skattbare inntekter, gjer at nettoeffekten av formuesskatt på arbeidande kapital er negativ for eit land. Då snakkar eg om arbeidande kapital i bedrifter, ikkje i bustader, der vi har ei veldig låg real-skattlegging.

Dersom den norske formuesskatten på arbeidande kapital totalt sett gjev negativ skatteproveny på grunn av utflyttinga og i tillegg har skadelege effektar for norsk økonomi, burde slike analysar vere ein del av grunnlaget for avgjerdene, uavhengig av kvar ein står politisk i desse spørsmåla. Så spørsmålet mitt til finansministeren er: Vil finansministeren sørge for å gjere slike berekningar av den samla verknaden av formuesskatt på arbeidande kapital for Noreg?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:53:06]: Formuesskatt er en del av inngangsbilletten vi har i Norge. I Norge har vi et veldig omfordelende skattesystem. Vi har tatt et aktivt valg, og Senterpartiet og Arbeiderpartiet ønsker ikke å innføre en statlig eiendomsskatt. Det er vi imot. Vi er også opptatt av at vi ikke skal ha nullskattytere – at noen av de aller rikeste i landet ikke skal være nullskattytere. Der er formuesskatten et verktøy, ved at også de bidrar til det fellesskapsprosjektet Norge er.

Det vi har gjort i budsjettet for i år, er å redusere verdsettelsen av formuesskatt på næringsseiendom i Distrikts-Norge og i mange av de små og mellomstore byene. Det er fordi vi så at det ble feil sånn det var verdsatt, og vi reduserer da formuesskattebelastningen.

Faktum er at i år vil formuesbeskatningen i Norge være lavere enn det den var i fjor. Men vi mener – når vi skal ha et omfordelende skattesystem – at det er riktig at de som har de aller største formuene, også skal bidra i det norske spleiselaget.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:54:07]: Det siste trur eg vi alle kan vere einige om. Men det er likevel interessant at finansministeren seier at ein såg at dei aukane ein gjorde i formuesskatten, hadde nokre uheldige verknader, og difor gjorde vridingar i formuesskatten i budsjettet for 2024 for å motverke nokre av dei skadeverknadene. Vi sit enno igjen med ein betydeleg høgare samla formuesskatt for å eige bedrifter enn vi gjorde før denne regjeringa kom, men det er likevel interessant og positivt at finansministeren innrømmer og er einig i at det er ein samanheng mellom skattetrykket, formuesskatt på å eige bedrifter i Noreg, og kva konsekvensar

det får i kvardagen, spesielt ute i distriktsnæringslivet. Det er eg òg einig med finansministeren i.

Difor gjentek eg spørsmålet mitt: Når ein gjer slike justeringar frå år til år, vil finansministeren, for å få dette til å bli føreseieleg og langsiktig, sørge for å gjere ei berekning av den samla verknaden av formuesskatt på arbeidande kapital for Noreg, etter den massive kapitalflukta vi har fått dokumentert no?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:55:11]: Man må få budsjetter til å gå i hop, og vi mener at å ha formuesskatt er en del av det norske spleiselaget for å finansiere de tiltakene vi gjør.

Venstre har andre prioriteringer i sitt budsjett, f.eks. å kutte i den statlige andelen av AFP, noe som gjør at norske bedriftseiere eller arbeidstakere indirekte ville ha fått en stor skatteregning på grunn av det. Venstre har også skjerpet skatten for samboende pensjonister. De har kritisert det vi gjør med gratis ferjer, for de mener det er feil. De har sagt at man burde øke drivstoffavgiftene veldig, fordi de mener at drivstoffprisene i Norge er for lave. De har kritisert det vi gjorde med elavgift. Så Venstre har en skattlegging som vil ramme det brede lag mye, mye bredere, også veldig mange små bedrifter. Ikke minst gjelder dette det uansvarlige Venstre gjør med pensjon: at norske småbedrifter nå for første gang plutselig skulle begynne å betale AFP-regningen. Den politikken Venstre kommer med, er helt uforutsigbar og uforvarlig. Den hadde vært mye mer dramatisk enn de justeringene vi har gjort i formuesskatten.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:56:17]: Her er det mykje å gå inn på av feil påstandar: Å seie at Venstre sin skattepolitikk med å avskaffe arbeidsgjevaravgift, kraftig auke på veg osv. skal vere meir negativ for distriktsnæringslivet, fell på si eiga urimelegheit. Det har eg ikkje nok tid til å gå inn på no. Dette er for merkeleg.

Mitt siste oppfølgingsspørsmål går til næringsministeren. Tidlegare denne veka annonserte Elkem at dei kjøper opp REC Solar. Det betyr at eit heileigd kinesisk selskap overtek eigarskap og kontroll med viktige industriområde og anlegg i Kristiansand og på Hærøya, og at Kina aukar sin kontroll over globale verdikjeder for grøn energi endå litt meir.

Eg skal ikkje stå her og seie at akkurat dette oppkjøpet i seg sjølv er spesielt problematisk. Elkem har vore, og har vist seg som, ein god og stabil eigar av norske bedrifter i mange år. Men det aktualiserer ei problemstilling: Det at kven som eig norske bedrifter, også kan ha sikkerheitspolitiske konsekvensar ved at viktige bedrifter, infrastruktur og teknologi kjem utanfor norsk kontroll.

Er næringsministeren einig i at vi no raskt må følge opp investeringskontrollutvalet, som framhevar at

norsk investeringskontroll har fleire svakheiter, og få eit mykje nærare samarbeid med EU om investeringskontroll i næringslivet?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:57:26]: Alt dette er regjeringen i gang med. Det var vi som satte ned det utvalget, og det er allerede innført en lang rekke tiltak for å få bedre kontroll på inngående investeringer i Norge. Jeg synes representanten skal vokte seg vel for å snakke om arbeidsgivere som overtar nedlagt virksomhet som om det er et problem. Jeg tror de over 100 som har mistet jobben i REC Solar, nå har et håp om at det kan komme aktivitet der igjen fordi en seriøs aktør som Elkem har valgt å overta driften. Det er positivt.

Og så til slutt, når det gjelder formuesskatt: Hvis det var så stort problem med formuesskatten, hvorfor foreslår ikke Venstre og alliansepartner Høyre å ta den bort? Regjeringens formuesskatteopplegg er altså 33 mrd. kr i proveny. Venstre og Høyres formuesskatteopplegg er 30 mrd. kr i proveny. Har man 20 eller 25 mill. kr i aksjeformue, får man altså en femtilapp om dagen i skattelettelser fra Alfred Jens Bjørlo og Linda Hofstad Helleland og alle andre. Så hvis de mener at dette er et så stort problem, må de være ærlige og prioritere midlene på et statsbudsjett på snart 1 900 mrd. kr til å fjerne formuesskatten. Det gjør de ikke nå, og det gjorde de heller ikke i de åtte årene de var i regjering.

Helge Orten (H) [10:58:41]: Mitt tilleggsspørsmål går til finansministeren – beklager at det blir litt stollek her.

Jeg merket meg at næringsministeren ikke er spesielt bekymret for den økte eierbeskatningen som har skjedd i landet. Det er innført nye skatter, det er innført midlertidige avgifter. I sum er jo det en ganske unison tilbakemelding fra norsk næringsliv om at dette påvirker framtidige investeringer, og det er svært negativt med hensyn til attraktiviteten for å bo i Norge og investere i Norge. Det påvirker sågar muligheten for å tiltrekke seg utenlandsk investeringskapital.

Spørsmålene mine til finansministeren er egentlig ganske enkle: Lytter han til næringslivet? Tar han signalene fra næringslivet på alvor? Er han villig til å gjøre endringer i skattepolitikken framover?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:59:28]: Et av de største privilegiene med å få lov til være folkevalgt og statsråd er alle de flinke folkene vi møter. Vi har et fantastisk norsk næringsliv, og det er veldig gledelig at det er blitt stiftet over 6 000 nye bedrifter de siste årene – et veldig høyt tall. Det er virkelig noe vi kan glede oss over, alle de flinke folkene som gjør det.

Vi har tatt flere grep i skattesystemet som nettopp handler om å stimulere til norske bedrifter og norsk ak-

tivitet. Vi har sagt at vi innenfor bedriftsbeskatningen skal ligge fast på 22 pst. Vi har vært opptatt av at når enkelte bransjer sliter, som f.eks. anleggsbransjen, så gjør vi endringer i avgiftsreglementet – og også reglementet når det gjelder moms, der vi gjorde justeringer nettopp fordi de hadde ekstra utfordringer. Så vi gjør en rekke grep. Også i år har vi, etter bl.a. møte med næringslivet i representanten Ortens hjemfylke, gjort justeringer i formuesskatten. Så i Møre og Romsdal vil formuesskatten være lavere i år enn i fjor nettopp fordi vi så at en del av verdsettelsen ble for høy på en del av eiendommene der. Det er en praktisk og jordnær politikk. Og heldigvis skapes det en masse bedrifter og en masse arbeidsplasser.

Presidenten [11:00:41]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Lene Westgaard-Halle (H) [11:00:54]: Mitt spørsmål går til næringsministeren. Mat er dyrt i Norge. Konkurransen i dagligvaremarkedet er ikke god nok, og næringsministeren har vært tydelig på at han ønsker å følge opp Stortingets matmaktforlik. Han har også lagt til et par egne punkter, og de lyder som følger:

- vurdere omfang og virkning av at samme aktør sitter rundt samme bord
- senke terskelen for når en aktør er markedsdominerende

Dette synes jeg er gode tillegg og to viktige elementer for å bedre konkurransen. Vi har i dagligvaremarkedet aktører som både er svært dominerende på sine områder, som sitter rundt samme bord, som bestemmer hvor mye som skal produseres av ulike varer, og som selv kontrollerer om de gjør en god jobb eller ei. Dette er markedsregulatorene Tine, Felleskjøpet og Nortura.

De siste dagene har vi sett hvor utfordrende regulering av landbruksvarer kan være, særlig hvis de potensielt ikke informerer sine konkurrenter. Det kan jo påvirke markedet. Som en konsekvens varsler aktører at de må ta høyere priser, og at Nyt Norge-merkeordningen kommer til å bli vannet ut med importvarer. Q-meieriene sier at de kunne forhindre denne situasjonen hvis de hadde blitt gjort kjent med situasjonen tidligere av konkurrenten sin, markedsregulatoren Tine. Dersom det er tilfellet, betyr det at markedsregulatorordningen ikke bare har hindret produksjon av riktig mengde melk og forårsaket situasjonen vi er i, men også svekket konkurransen i dagligvaremarkedet.

I Hjelmeng-utvalgets rapport står det følgende om akkurat dette:

«I konkurransepolitisk forstand er det en iboende svakhet ved systemet at det foreligger så pass mange potensielle kilder til konkurransevridning og muligheter til strategisk utnyttning av systemet. Samvirkets dobbeltrolle som regulator og kommer-

siell aktør kan i så måte være uheldig. Systemet er bygget på tillit. Kontrollmulighetene er begrenset (...).»

I lys av dette, vil statsråden vurdere å sikre at Konkurransetilsynet får mulighet til å føre tilsyn med markedsregulatorene på lik linje med resten av dagligvaremarkedet?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:02:53]: Spørsmålet dreier seg først og fremst om landbrukspolitikk og hvordan vi har organisert landbrukspolitikken vår, og at vi har aktører som Tine, Nortura mfl., som er markedsregulatorer. Det handler om at vi skal ha balanse mellom tilbud og etterspørsel, stabil produksjon, og det handler om at det skal være matvarer i butikkene. Det handler om at vi skal ha et landbruk over hele landet, og trygg, sunn og bærekraftig matproduksjon i Norge. Det er viktig.

Representanten viser til planene for å bedre konkurransen i dagligvaremarkedet. Det er helt riktig – det er tolv forslag som et bredt flertall i Stortinget har sluttet seg til. Av dem er seks gjennomført, fem er påbegynt, og to er ikke påbegynt. Det er vi i full gang med. Allerede fra årsskiftet i år trer nye endringer i kraft, som i sum skal bidra til at vi får bedre konkurranse, slik at norske forbrukere får et bedre mangfold og forhåpentligvis lavere dagligvarepriser.

Det er en utfordring at det er for få aktører i den norske verdikjeden for mat. Det er en utfordring at de store er blitt stadig større, og at de også har sikret seg en stadig større kontroll over verdikjeden. Dette har fagmyndighetene, Konkurransetilsynet mfl., tatt opp i en årrekke. Nå gjør vi noe med det, og nå gjennomfører vi tiltak som strengt tatt burde ha vært satt i gang for lenge siden.

Regjeringen er åpen for å se på Konkurransetilsynets rolle. Jeg har sagt at vi skal senke terskelen for når Konkurransetilsynet kan gripe inn. Vi har bl.a. hatt på høring et forslag om et nytt markedsetterforskningsverktøy, som innebærer at Konkurransetilsynet, hvis de i sum finner skadelig atferd i et marked, f.eks. dagligvaremarkedet, uten at vi kan konstatere et enkelt lovbrudd på konkurranseloven, likevel kan gå inn med målrettede tiltak. Det forslaget har skapt stort engasjement, for å si det sånn. Det har vært varierende begeistring blant de mektige aktørene, og da tenker jeg at forslaget i stort treffer. Jeg tar sikte på å komme tilbake til Stortinget med det om ikke lenge.

Lene Westgaard-Halle (H) [11:04:58]: Det var så mange ord om alt annet enn det jeg spurte om, så jeg har nesten glemt hva jeg spurte om selv. Spørsmålet dreier seg egentlig ikke om landbrukspolitikk. Det dreier seg om konkurranseloven. Jeg kan forsøke meg på et litt annet perspektiv.

Konkurranselovens formål er å fremme konkurranse og derigjennom bidra til effektiv bruk av samfunnets ressurser. Det står i § 1 i konkurranseloven. Det står også: «Ved anvendelse av denne lov skal det tas særlig hensyn til forbrukernes interesser.» Et unntak fra konkurranseloven, som markedsregulatorene har, er med andre ord egnet til å sette forbrukernes interesser til side.

Er statsråden tilfreds med at nesten 40 pst. av handlekurven består av produkter som er unntatt fra konkurranse, og dermed også unntatt fra hensynet til forbrukernes interesser?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:05:50]: Det er konkurranse også om landbruksproduktene. Representanten viste jo selv til melk, og Q-meieriene har vel i enkelte deler av landet opp mot 40 pst. markedsandel. Så det er mangfold, og det er konkurranse.

Jeg foreslår at representanten hører på det jeg faktisk sier, istedenfor å komme med standardfrasen om at det er mange ord, for jeg svarte faktisk på spørsmålet. Jeg redegjorde for statusen på gjennomføringen av de tolv dagligvaretiltakene. Jeg sa at vi har hatt på høring forslag om å senke terskelen for når Konkurransetilsynet kan gripe inn. Jeg sa tydelig at regjeringen vil være åpen for å vurdere ytterligere tiltak for at Konkurransetilsynet skal kunne få mer innflytelse der Konkurransetilsynet finner at det er skadelig atferd.

Dette er tiltak som vi nå gjennomfører, og som har betydning. Flere og flere fagfolk sier det har betydning. Bare det at vi fikk slutt på prissignaliseringen og det særnorske forhandlingsinstituttet med to forhandlinger i året, sier nå bl.a. NHO-professorer at har vært bra for norske forbrukere. Så vi gjennomfører denne politikken hver eneste dag.

Lene Westgaard-Halle (H) [11:06:55]: Det er alltid mange ord når næringsministeren snakker, så det kan nok være at jeg kommer til å nevne det igjen. utfordringen er at ikke noe av det statsråden listet opp, er noe jeg har spurt om, eller er noe av det som var temaet i mitt første spørsmål. Siden det framstår som om statsråden har glemt hva jeg spurte om, kan jeg prøve å gjenta det:

Vil statsråden sikre at Konkurransetilsynet kan føre tilsyn med markedsregulatorene? Det har de faktisk ikke anledning til i dag, for det er et unntak for markedsregulatorene.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:07:27]: Aktørene som også er markedsregulatorer, har mange ulike oppgaver. En må da treffe beslutninger og finne tiltak som er relevante for de delene av oppdraget det gjelder. Der en kommersiell aktør har oppgaver som er i konkurranse med andre aktører, skal selvfølgelig Konkurransetilsynet ha mulighet til å se på det, hvis det er brudd

på konkurranseloven eller konkurranseskadelig aktivitet. Aktørene har også andre oppgaver, som handler om, som jeg sa, å balansere tilbud og etterspørsel i et marked, sørge for stabil produksjon, og sørge for at vi har en velfungerende landbrukspolitikk. Der vil det være andre tiltak som er nødvendig.

Regjeringens plan nå er å gjennomføre den ti-punktsplanen vi er enige om, og som vi er i full gang med å gjennomføre. Så får vi fortløpende vurdere om det også er behov for andre tiltak for å bedre konkurransen. I verdikjeden for mat er det ikke norske bønder eller landbrukssamvirkene som har stukket av med de største marginene. Der tror jeg vi skal lete helt andre steder. Det er regjeringen også i gang med for at folk skal få lavere matvarepriser.

Presidenten [11:08:28]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Sivert Bjørnstad (FrP) [11:08:43]: Mitt spørsmål går til næringsministeren: Hurdalsplattformen er full av luftige visjoner, store vyer, høyttenkning og svulstige formuleringer. Det er i det hele tatt ikke så mye konkret politikk som kan settes ut i livet, sånn på direkten. På ett område er imidlertid regjeringens plattform forbillig klar og konkret, nemlig når det gjelder grensehandelsproblematikken. Her står det at regjeringen vil «[g]jennomgå grensehandelsproblematikken i lys av erfaringene fra koronapandemien og fra andre land, som Danmark, og foreslå konkrete tiltak som reduserer grensehandelen og styrker konkurransekraften til norsk næringsliv.»

Så langt er det det motsatte som har skjedd. Det er foreslått konkrete tiltak som øker grensehandelen, ikke reduserer den. Finansministeren sitter også i salen. Noe av det siste flertallet i Stortinget gjorde før vi tok juleferie for noen uker siden, var å velsigne finansministerens forslag om å øke avgiftene på typiske grensehandelsvarer. Det er fristende å spørre om regjeringens gjennomgang av grensehandelsproblematikken viste at det var dette som skulle til for å redusere grensehandelen og styrke norsk industri og handelsnæring.

Jeg er oppriktig nysgjerrig på hva som har skjedd på dette feltet de siste to og et halvt årene. Det er ikke bare avgiftene som øker, det gjør også matvareprisene. Næringsministeren er glad i å sammenligne Norge med våre handelspartnere. Ifølge Eurostat var prisveksten på matvarer i Norge fra januar til november i fjor klart høyest i Europa. I Finland var prisveksten 1,7 pst., i Danmark 2,5 pst. og i Sverige 3,4 pst. I Norge var prisveksten på matvarer 9,5 pst., den høyeste veksten siden 1982. Så kan man lukke øynene og håpe og tro at dette ikke påvirker grensehandelen, men det vil være grenseløst naivt.

Mitt spørsmål til næringsministeren er: Hva har han egentlig gjort for å redusere grensehandelen de siste to årene?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:10:45]: Takk for spørsmålet.

La meg bare først få si to ord om Hurdalsplattformen: Hurdalsplattformen er et konkret, ambisiøst og visjonært arbeidsprogram for å ta Norge i en bedre og mer rettferdig retning, få ned forskjellene mellom folk, som økte hvert eneste år under åtte år med borgerlig regjering, sørge for at hele landet tas i bruk, at vi ikke fortsetter den sentraliseringen som gjør Norge til litt mindre Norge, sørge for at vi når klimamålene våre og omstiller økonomien, og sørge for at det er arbeidsplasser også i framtiden. Hurdalsplattformen er også et program for å bygge ut våre felles velferdstjenester, som alle, uavhengig av lommebok, skal ha tilgang til, der vi også så tilbakegang under åtte år med FrP-innflytelse ved at det ble stadig mer privatisering og lommeboka som skulle avgjøre velferdstjenestene. Så ja, jeg er stolt over å være i en regjering som har en klar plan for Norge. Regjeringen gjennomfører Hurdalsplattformen hver eneste dag, til beste for folk og næringsliv – og jeg holdt på å si fe – over hele landet.

Så til det andre spørsmålet, eller det som handler om grensehandel. Det er et mål for oss å redusere grensehandelen. Jeg er glad for at grensehandelen nå sannsynligvis er lavere enn før pandemien, til tross for den uroen vi har sett med økte matvarepriser. Vi har fått ny statistikk som regjeringen har bestilt fra Statistisk sentralbyrå, som sier noe om omfanget av grensehandelen og gjør det lettere for oss å kunne vurdere målrettede tiltak.

I statsbudsjettet for 2023 ble den avgiftsfrie kvoten ved privat innførsel av tobakkvarer halvert. Det er tiltak som Grensehandelsalliansen er positive til. Det kan også bidra til å redusere grensehandelen. Men her er det altså ikke ett konkret svar, én konkret løsning som hjelper. Det er mange grunner til at folk reiser til utlandet for å handle mat, og så må vi gjøre det så attraktivt som mulig å handle hjemme.

Så er det riktig at prisveksten har vært noe høyere på mat hjemme de siste månedene, men i den innledende perioden av inflasjonen, store deler av fjoråret, var prisveksten på mat i Norge vesentlig lavere enn i våre naboland.

Sivert Bjørnstad (FrP) [11:12:50]: Det er jo ikke de siste månedene prisveksten har vært høy på matvarer i Norge, det er det siste året at den har vært den definitivt høyeste i Europa – langt høyere enn hos våre handelspartnere og nære naboland. Næringsministeren har vist et voldsomt engasjement for eksport, men had-

de han bare vist en brøkdel av det engasjementet han viser for eksport, for å hindre den unødvendige importen fra grensehandel, kunne vi faktisk ha kommet et godt stykke på vei. Jeg har ikke sett at regjeringen har foreslått et eneste konkret tiltak som reduserer grensehandelen, bortsett fra det som gjelder taxfree, som holder på å ødelegge Avinor. Dette er i og for seg ikke viktig for meg eller for Fremskrittspartiet, men for alle de hundretusener som jobber i næringsmiddelindustrien og i handelsnæringen, særlig i grensehandelsområdene, er dette en trussel hver eneste dag. Grensehandelsalliansen, som næringsministeren var inne på, har kommet med en rekke konkrete forslag fra både arbeidstaker- og arbeidsgiversiden. Hvilke av disse vurderer nå regjeringen?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:13:55]: Nå redegjorde jeg akkurat for to konkrete tiltak som er gjennomført, og jeg redegjorde også for at grensehandelen nå sannsynligvis er lavere enn før pandemien. Det er jo positivt når en ønsker å redusere grensehandelen. Så har vi et godt samarbeid med Grensehandelsalliansen. Der er både arbeidsgiversiden og arbeidstakersiden. Dette handler om viktige arbeidsplasser her hjemme, men det handler også om folks tilgang til mat. Flere av tiltakene vi diskuterer der, er kontroversielle og vanskelige. For eksempel vet vi at det å redusere prisen på alkohol og tobakk sannsynligvis vil redusere grensehandelen, men ut fra et folkehelseperspektiv er det kanskje ikke riktig medisin og det vi ønsker oss mer av.

Vi er helt åpne for å se på tiltak, og hvis representanten har konkrete forslag til hva en kan gjøre med denne situasjonen, er det jo fint å komme med dem. Jeg er i hvert fall glad for at vi ser en positiv utvikling, og at det er dialog med partene om dette. Jeg er stolt over at det aldri har vært eksportert mer fra norsk næringsliv enn nå, og det viser at denne eksportpolitikken virker. Det gir Norge flere bein å stå på, og det skal vi glede oss over.

Sivert Bjørnstad (FrP) [11:14:58]: Det viser i hvert fall veldig høye olje- og gasspriser. Det kan vi være enige om.

De fleste av oss minnes pandemiårene med grøss og gru – i alle fall gjør jeg det – men på ett punkt var det en positiv effekt, og det var på grensehandelen. Vinmonopolet satte salgsrekorder, ikke fordi vi drakk mer, men fordi vi handlet i Norge i stedet for i Sverige, i Danmark og på Kiel-ferja. Varehandelen ansatte rekordmange, og for mange ble dette en første mulighet til å få første fot inn i arbeidslivet. Det gjorde de ikke fordi vi kjøpte så mye mer mat enn i årene før, men fordi vi handlet i Norge og ikke i Sverige. Det samme er det mulig å gjøre igjen, men da må vi ha en regjering som er litt framoverlent, og

som foreslår konkrete tiltak for å få bukt med grensehandelen.

Da prøver jeg for siste gang: Grensehandelsalliansen har kommet med mange forslag. Jeg kan selvfølgelig også oversende mine private forslag til statsråden, men hvilke av de forslagene som Grensehandelsalliansen har kommet med, vurderer nå regjeringen helt konkret?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:16:00]: For å vurdere tiltak, må vi ha kunnskap, og det er nettopp derfor vi har bedt Statistisk sentralbyrå om å lage en ny statistikk som kan fortelle oss om både omfanget og hvorfor folk velger å handle ute. Analysen er egentlig ganske enkel: Mange reiser nok ut fordi det er prisforskjeller mellom land. De historisk mange tiltakene regjeringen nå gjennomfører for å bedre konkurransesituasjonen i det norske dagligvaremarkedet, for å få mer konkurranse og flere aktører inn som utfordrere til de store aktørene i den norske verdikjeden for mat, vil sannsynligvis bidra til å dempe matvareprisene. Sett relativt til våre venner i Sverige vil det selvfølgelig bidra til mindre interesse for grensehandel. Det er også folk som drar over grensen for å handle fordi det er et litt annet utvalg der, det er litt eksotisk, og det er gøy med litt andre produkter enn det vi har hjemme. Det synes jeg ikke vi skal harselere over eller gjøre til noe problem.

Det har aldri vært eksportert mer fra Fastlands-Norge. På to år har altså fastlandseksporten økt med 30 pst., og det er i tråd med regjeringens mål om å øke fastlandseksporten med 50 pst. innen 2030.

Presidenten [11:17:05]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Anne Kristine Linnestad (H) [11:17:17]: Jeg ønsker statsråden for digitalisering et godt nytt år. Man kan jo forberede seg, men det er kanskje ikke så overraskende heller.

Etter to og et halvt år i regjering har man sett systematiske kutt i ordninger og virkemidler som skal bidra til modernisering av offentlig sektor. I 2022 kuttet den nye regjeringen 5 mill. kr til StartOff, 5 mill. kr for å hindre digitalt utenforskap, 1,7 mill. kr til Digitaliseringsdirektoratet og 16,8 mill. kr til medfinansieringsordningen. I 2023 fortsatte kuttene, og vi kunne se et kutt på 16 mill. kr til Stimulab og at regjeringen også valgte å kutte 20 mill. kr til Datafabrikken, noe som faktisk var hele den statlige finansieringen av dette tiltaket. Samtidig ble medfinansieringsordningen svekket ytterligere.

Etter flere år med festtaler om digitalisering fra statsråd etter statsråd skulle man tro at vi i statsbudsjettet for 2024 ville se en regjering som prioriterte ordninger og virkemidler som ser framover, men da ble jammen

StartOff-ordningen avvirket, en ordning som senest i desember 2022 vant en internasjonal pris for å være Europas beste ordning for å koble startuper og offentlig sektor sammen. Hvorfor mener statsråden for digitalisering at ordninger som skaper innovasjon i offentlig sektor, og virkemidler for å modernisere og effektivisere er ordninger som fortjener kutt på kutt på kutt?

Statsråd Karianne O. Tung [11:18:52]: Tusen takk for spørsmålet. Det er ikke første gang jeg og representanten diskuterer disse temaene.

Jeg mener først og fremst at digitalisering og teknologi er en mulighet til å gjøre livet vårt enklere og bedre. Det er helt avgjørende for at vi skal klare å frigjøre arbeidskraft i årene framover til viktige oppgaver. Det er helt avgjørende for at vi skal klare å skape de nye jobbene og få til den grønne omstillingen av Norge, og også løse store samfunnsutfordringer.

Teknologi blir brukt på mange områder i dag. Det blir brukt innenfor helsevesenet på beinbrudd. Det blir brukt til å bedre fiskevelferden og få ned matsvinn – det er rett og slett mange eksempler på hvordan vi bruker det.

Når det er snakk om de kuttene som representanten her tar opp, er det heller ingen tvil om at vi lever i helt ekstraordinære tider, hvor denne regjeringen har vært nødt til å prioritere hardt. Det har vi også gjort. Når det gjelder statsbudsjettet for 2024, har vi kraftige satsinger på digitalisering. Det blir brukt 1,6 mrd. kr til nye digitaliseringssatsinger i ulike sektorer. Det er en kraftig satsing på bredbånd. Digital infrastruktur er viktig for å muliggjøre digitaliseringen. Arbeiderpartiet og Senterpartiet i denne regjeringen gir 400 mill. kr til bredbånd-satsing, og det er mer enn dobbelt så mye som Høyre har foreslått i sitt forslag. Så jeg mener at denne regjeringen tar digitaliseringen på alvor. Vi ruster Norge for en ny tid med digitalisering som verktøy, og vi er godt i gang med den satsingen.

Anne Kristine Linnestad (H) [11:20:31]: Jeg takker for svaret. Det med bredbånd-satsing skal vi ta i en annen debatt en annen gang, for det kommer statsråden stadig tilbake til.

Ordningen som skulle bidra til økt gjennomføring av samfunnsøkonomisk lønnsomme digitaliseringstiltak, økt digitaliseringstempo, gevinstrealisering, effektiv ressursbruk og ikke minst sammenhengende tjenester for innbyggere og næringsliv, er medfinansieringsordningen. Vi i Høyre anerkjenner den satsingen som gjøres på det teknologiske, men det vi bare ikke kan forstå, er at de konkrete tiltakene medfinansieringsordningen har bidratt til, som selvbetjeningsløsninger hos Nav og forbedringer i tolketjenesten når det gjelder bl.a. kvali-

tetssikring, ikke er gode nok eksempler på at denne satsingen burde vært videreført og styrket.

Når regjeringen valgte å kutte 16,8 mill. kr til dette tiltaket, hvilke andre ordninger har den da styrket og etablert for å oppnå de samme gode resultatene, til beste for innbyggerne landet over?

Statsråd Karianne O. Tung [11:21:38]: Denne regjeringen forsetter satsingen på både Stimulab og medfinansieringsordningen. Over 130 mill. kr ble nå i 2024 bevilget til medfinansieringsordningen, som forvaltes av Digitaliseringsdirektoratet. Det er mange etater og kommuner sammen med partnere i næringslivet som søker på støtte fra medfinansieringsordningen. Det er en god måte å sørge for samarbeid på mellom offentlige og offentlige og offentlige og private aktører for å få til mer digitalisering. Disse prosjektene blir bl.a. målt på hva de får til av deling av data, bruk av kunstig intelligens og hvor stor gevinstrealisering de får til. Det er mange prosjekter som konkurrerer om å få ta del i den ordningen. Det er jeg glad for, og vi ønsker å fortsette satsingen på medfinansieringsordningen i årene framover fordi den utløser mange gode prosjekter.

Anne Kristine Linnestad (H) [11:22:34]: Takk igjen for svaret. Høyre har lagt inn og styrket ordninger som Stimulab og StartOff i alle våre budsjetter siden 2021. Næringsminister Jan Christian Vestre sa i 2023 – jeg har oversatt det til bokmål, for det sto på nynorsk, så jeg tillot meg litt oversetting: Dersom vi bruker innkjøpsmusklene riktig, kan offentlige innkjøp bidra til grønne, innovative løsninger som kommer til nytte for både offentlig og privat sektor.

Samtidig kutter regjeringen altså i flere virkemidler og ordninger som bidrar til nettopp innovative innkjøp og stimulerer bedriftene til å tenke nytt. Siden regjeringen i to år systematisk har kuttet i ordninger som skal sikre bl.a. innovative offentlige anskaffelser, hvilke alternative virkemidler har regjeringen innført for å stimulere til mer grønne og innovative offentlige innkjøp?

Statsråd Karianne O. Tung [11:23:28]: Jeg må igjen minne om at vi har bevilget over 130 mill. kr til medfinansieringsordningen. Vi har bevilget 5 mill. kr til Stimulab, og det er totalt sett over 1,6 mrd. kr som brukes til nye digitaliseringstiltak både innenfor helsesektoren, innenfor samferdselssektoren og i tilknytning til næringslivet i et tett samarbeid med offentlig sektor.

Denne regjeringen sørger for at digitaliseringen faktisk skjer. I årene framover er den digitale grunnmuren viktig å ha på plass for at vi skal evne å ta ut potensialet i digitaliseringen. Det er viktig med 400 mill. kr til bredbåndssatsing i hele landet, og også satsing på de digitale fellesløsningene, som Altinn og ID-porten. Vi er derfor i

gang med en storstilt rehabilitering av Altinn, som brukes av både offentlig sektor og næringslivet, og bevilger 200 mill. kr til det neste år.

Denne regjeringen er opptatt av digitalisering, og vi beviser det også i praksis gjennom statsbudsjettet.

Alfred Jens Bjørlo (V) [11:24:42]: No hadde eg gledd meg til å høyre næringsministeren bli sitert på nynorsk, men den gleda får stå til seinare. Det var eit godt sitat uansett.

Som digitaliseringsministeren er inne på, er teknologi avgjerande for å løyse dei store samfunnsutfordringane, og dette samspelet mellom offentlig og privat sektor og innovasjon i privat sektor som er med på å løyse utfordringar i offentlig sektor, er heilt avgjerande.

Statsråden snakka om at det ligg ei satsing på 1,6 mrd. kr på digitalisering i årets statsbudsjett. Problemet er heilskapen i finansieringa og verkemidlane. Det ligg bl.a. også inne ei ekstra arbeidsgjevaravgift på kompetansearbeidsplassar, som utgjer ein proveny på 10 mrd. kr, og som heile teknologibransjen sjølv seier er ein stor barriere for å kunne setje inn det nødvendige trykket på innovasjon og satsing i Noreg.

Er statsråden einig i at vi må sjå dette i samanheng, og at vi no raskast mogleg faktisk må prioritere å få ein skattepolitikk som også stimulerer til den innovasjonen som skal til, og sjå det i samanheng med den samla pengebruken?

Statsråd Karianne O. Tung [11:25:50]: Arbeidsgiveravgiften ligger ikke under mitt konstitusjonelle område, og den er for så vidt også blitt diskutert fra denne talerstolen tidligere i dag. Når det er sagt, er det en ekstraordinær arbeidsgiveravgift, og denne regjeringen har mål om å fase den ut fortest mulig.

Presidenten [11:26:09]: Den muntlige spørretimen er nå omme.

Sak nr. 2 [11:26:13]

Ordinær spørretime

Presidenten [11:26:14]: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 3, fra representanten Marius Arion Nilsen til energiministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 4, fra representanten Alfred Jens Bjørlo til kultur- og likestillingsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 1

Erlend Svardal Bøe (H) [11:26:45]: «Høyre vil styrke rehabiliterings- og habiliteringsområdet. Det handler om at pasientene kan trene opp og vedlikeholde ferdigheter til å mestre livet. Nå kommer det meldinger fra flere steder i landet om at rehabilitering, habilitering og arbeidsrettet rehabilitering bygges ned. Blant annet i Helse Sør-Øst, der 60 pst. av rehabiliteringen tilbys av ideelle og private, og der ny behovsvurdering vil redusere disse tilbudene betraktelig.

Mener regjeringen det er riktig at behandlingskapasiteten innen rehabilitering og habilitering bygges ned?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [11:27:28]: Jeg kan forsikre om at regjeringen vil sikre gode og likeverdige helsetjenester innen rehabilitering. Rehabilitering kan styrke pasientens evne til mestring, og rehabiliteringstilbud er nødvendig for å møte tjenestebehovet med et økende antall eldre i årene framover.

Jeg svarte representanten Hoksrud for en uke siden på spørsmål om arbeidet med avtaler om rehabiliteringstjenester i Helse sør-øst RHF. I forberedelse av ny anbudskonkurranse har foretaket sagt opp eksisterende avtaler med 29 private leverandører til en verdi av 1 500 mill. kr. Helse sør-øst ønsker å styrke tidlig rehabilitering fordi det er påvist å gi bedre livskvalitet hos pasientene, og det er samfunnsøkonomisk lønnsomt, mens de mener at rehabilitering i regi av spesialisthelsetjenesten sent i forløpet kan reduseres. Helse sør-øst understreker at arbeidet med ny anskaffelse er i startfasen, og at det ikke er tatt endelig stilling til volumet på kjøp av private rehabiliteringstjenester eller hvilke tjenester som skal etterspørres.

Representanten spør om regjeringen mener det er riktig at behandlingskapasiteten innen rehabilitering og habilitering bygges ned. Det er helseregionenes oppgave å sørge for å planlegge for å møte behovet for rehabilitering. Helseregionene må dimensjonere kapasiteten i egne sykehus og inngå avtaler med andre tilbydere. Jeg forutsetter at de regionale helseforetakene sikrer forsvarlige og gode tjenester innen både rehabilitering og habilitering.

Habiliteringstjenestene gir tilbud til barn og voksne som er født med funksjonsnedsettelse eller fikk sykdom eller skade som barn. I foretaksrådet i 2022 ba regjeringen de regionale helseforetakene om å følge opp Riksrevisjonens rapport om barn og unge med funksjonsnedsettelse. Riksrevisjonen konkluderte med at det er store forskjeller og utilstrekkelig kapasitet i sykehusenes habiliteringstilbud til barn. Etter dette har Helse sør-øst utarbeidet en fagplan for habilitering for barn, unge og voksne. Den ble vedtatt høsten 2023.

Målet med fagplanen er å gi habiliteringstjenestene et løft og peke på innsatsområder med særlig behov for ressursøkning, tjenesteutvikling og forbedring. De prioriterte tiltakene i perioden 2023–2025 omfatter bl.a. tidlig intensiv behandling av barn, tilbudet til barn med autisme, tilbudet til voksne som har alvorlig følgetilstand av sin funksjonshemming og tilbudet til mennesker med utfordrende atferd. Styret i Helse sør-øst ber om at innsatsområdene i den regionale fagplanen prioriteres, og at forventningene tydeliggjøres overfor helseforetakene i helseregionen.

Erlend Svardal Bøe (H) [11:30:22]: Statsråden slo fast i sin sykehustale i går at det er statsråden som har det overordnede ansvaret for utvikling av spesialisthelsetjenesten i Norge, og det er bra at en tar det ansvaret. Når det kommer bekymringer fra organisasjoner – fra Norske Kvinners Sanitetsforening, Hovedorganisasjonen Virke, Norsk Revmatikerforbund og flere andre – om at brukere og fagmiljø ikke er godt nok tatt med i den behovsvurderingen som er, må en jo ta det på alvor. Det som er deres største frykt, er at en nå bidrar til å redusere den totale og samlede behandlingskapasiteten innen rehabilitering og habilitering.

Jeg tenker at den bekymringen må også statsråden og regjeringen ta på alvor, så mitt oppfølgingsspørsmål til statsråden blir da: Vil statsråden sikre, i den prosessen som nå foregår – ikke bare i Helse sør-øst, men også i resten av landet – at den samlede kapasiteten innen rehabilitering i spesialisthelsetjenesten ikke går ned?

Statsråd Ingvild Kjerkol [11:31:25]: Det er hyggelig å høre at representanten Svardal Bøe fikk med seg sykehustalen i går. Hvis representanten Svardal Bøe har interesse – og det mistenker jeg at han har – kan han også lese foretaksprotokollen, for der ble det spesifisert et eget oppdrag på det som handler om å anskaffe rehabiliteringstjenester.

Så vil jeg igjen bare understreke at Helse sør-øst er i startfasen med sin nye anskaffelse, og de har ikke tatt endelig stilling til volum på kjøp av private tjenester.

Erlend Svardal Bøe (H) [11:31:58]: Den bekymringen som handler om nedbygging av rehabilitering, er ikke bare i Helse sør-øst, men også andre steder i landet, bl.a. i Helse nord, som er mitt eget helseforetak. I forrige uke var jeg på besøk til Områdegeriatrisk tjeneste for Midt-Troms på Finnsnes, som er en spesialisert rehabiliteringspost for eldre mennesker med sammensatt geriatrisk problematikk, som en del av UNN. De har nå seks sengeposter. De har en poliklinikk som bl.a. utreder eldre for demenssykdom, og de bidrar til at eldre kommer seg etter slag eller etter fall. Det er en viktig rehabiliteringspost som nå er foreslått nedlagt, noe som

gjør at kommunene blir dårligere rustet til å møte det at det blir flere eldre, og de har nå utredet konsekvensene av det i en egen redegjørelse. Regjeringen har også kuttet bl.a. i trygghetsboliger for eldre i distriktene, og nå kommer det også forslag om kutt i rehabiliteringstjenesten for eldre i distriktene. Hva tenker statsråden om at en kan få mindre rehabilitering for eldre i distriktene, bl.a. i Helse nord, med det forslaget som foreligger?

Statsråd Ingvild Kjerkol [11:33:04]: Nå er oppdraget til alle helseregionene gitt. Der er det presisert et særskilt oppdrag på det som går på å anskaffe rehabiliteringstjenester, sånn at man ivaretar et desentralt tilbud av den type behandling og oppfølging.

Så til prosessen i Helse nord: Jeg synes det er litt trist at Høyre ikke ser ut til å ta inn over seg den alvorlige situasjonen Helse nord står i. Det å ha et driftsunderskudd på nærmere en halv milliard kroner, og det å ha en så stor andel innleie, gjør at Helse nord er nødt til å se på hvordan de gir tilbud og tjenester i dag. Det er per i dag 30 000 pasienter som venter på nødvendig behandling i Helse nord, og når Høyre ikke mener at vi skal gjøre noen som helst endringer de neste ti årene, er jeg bekymret for pasientene i Nord-Norge. Det som så langt er utredet fra administrasjonen i Helse nord – det har ikke kommet til mitt bord ennå – er et behov for en sterkere kompetanse innen rehabilitering i egne sykehus. Så må man se hva som blir igjen av andre typer tilbud når prosessen i Helse nord har gått sin runde.

Spørsmål 2

Andreas Sjalg Unneland (SV) [11:34:28]: «Politiet fikk fem nye drapssaker på bordet i løpet av den første uken i år. Flere av ofrene har hatt voldsalarm eller besøksforbud. Stortinget vedtok i 2017 å endre reglene om omvendt voldsalarm og har gjentatte ganger vedtatt at man ønsker endringer, uten at det har blitt fulgt opp med det tempoet alvoret i saken krever. Før jul vedtok Stortinget endelig nye regler, men regjeringen legger opp til ikrafttredelse 1. juli i år.

Hva vil regjeringen gjøre for å sikre voldsutsatte i Norge, og vil man arbeide for en raskere ikrafttredelse?»

Statsråd Emilie Mehl [11:35:14]: Starten på 2024 har vært vond. Det har berørt meg sterkt, og det tror jeg gjelder samtlige, å se hvor mange drap vi har hatt. Jeg har også vært utrolig takknemlig for og imponert over det engasjementet som veldig mange, særlig kvinner, de siste ukene har vist for å synliggjøre utfordringen med vold i nære relasjoner.

Dette er en kamp som det er utrolig viktig at vi tar alvorlig hele tiden, ikke bare i lys av en slik serie med drap

som den vi har sett nå, for partnervold er – dessverre – noe som i ytterste konsekvens tar liv. Jeg tror, og vet, at dette er noe mange aktører har jobbet mye med over tid. Samtidig ser vi at vi ikke lykkes helt. Vi er nødt til å gjøre mer, og det skal vi gjøre.

Jeg er glad for at det er Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering som har lagt fram endringer som skal gjøre det mulig å bruke omvendt voldsalarm raskere og oftere. Det tror jeg er en kjempeviktig endring for kvinners trygghet – og for folks trygghet; dette kan også ramme menn. Det er et stort framskritt, som forrige regjering med Høyre m.fl. valgte ikke å komme i mål med.

Jeg er helt enig i at det er viktig at vi får dette ut i praksis så raskt som mulig. Vi fikk jo disse lovendringene like før jul, og det er mitt klare ønske og mål å få det til. Jeg vet også at engasjementet hos politiet og de andre som skal være med på dette, er stort. Derfor har vi sagt at vi gjør alt vi kan for å få det til så raskt som mulig før påske. Så har vi tatt et forbehold, fordi vi ikke ønsker å skape forventninger det ikke er grunnlag for, om at det skal være mulig i hvert fall til sommeren. Det er praktiske grunner til at det tar noe tid å omsette et lovvedtak som Stortinget har gjort, og få det ut i praksis. Jeg har i hvert fall tro på at det skal skje så fort som det går.

Så vil jeg legge til at vi gjør mange ting for å sikre voldsutsatte bedre. Vi la også i desember fram en opptrappingsplan mot vold og overgrep i nære relasjoner og vold og overgrep mot barn. Den inneholder over 100 tiltak under 9 departementer, for vi må ha innsats på et bredt område i samfunnet hvis vi skal lykkes her. Det handler om både forebygging, det å avdekke pågående partnervold, det å hjelpe folk ut av situasjonen og ikke minst det å ivareta ofre som har kommet seg ut, eller som står i en veldig vanskelig situasjon. Vi ønsker også helt spesifikt å etablere RISK-enheter i alle politidistrikter. Det er en modell som har vært veldig god i politiet i Oslo, og jeg mener det må på plass i hele Norge.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [11:38:06]: Jeg takker for ministerens svar.

Jeg er veldig glad for at regjeringen girer opp tempoet i dette arbeidet, for jeg er helt enig i at det skjedde ganske lite mens Høyre satt med makten, til tross for at Stortinget hadde fattet en rekke vedtak. Omvendt voldsalarm redder liv, og jeg er glad for at vi har høye ambisjoner, som storting og som regjering, om å få dette raskt på plass. Men når omvendt voldsalarm skal ruller ut i betydelig større omfang enn i dag, vil det være nødvendig å gå til innkjøp av utstyr eller styrke det materiellet man bruker. Har politiet de midlene de trenger? Vil det være tilstrekkelig med materiell for å rulle dette ut i den skalaen man nå ønsker?

Statsråd Emilie Mehl [11:38:59]: Jeg vet at flere fotlenker som skal brukes, er i bestilling eller er levert for å øke kapasiteten på dette i politidistriktene. Det er også viktig at det er flere folk som jobber med det. Dette er jo et nytt regelverk. Det at politiet og påtalemyndigheten nå selv skal kunne ilegge en omvendt voldsalarm umiddelbart, er en forskjell fra tidligere, hvor man har måttet vente ganske lenge på en domstolsbehandling som en del av en straffesak. Det gjør også at det er flere og nye personer som må lære seg detaljene i dette regelverket for å kunne vurdere om vilkårene er til stede.

Vi har satt av ressurser til dette gjennom opptrappingsplanen som vi la fram. Den var finansiert i budsjettet før jul. Vi jobber også hele tiden med å møte en krevende økonomisk situasjon i politiet. Selv om det er krevende for politiet nå, er det viktig for oss at vold og overgrep er blant de sakene som prioriteres høyest.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [11:39:54]: Stortinget vedtok som sagt nylig endringer i reglene for omvendt voldsalarm, og det har den siste tiden blitt løftet en usikkerhet rundt reglene for utilregnelige lovbrøyttere. Det vil jo framstå som urimelig dersom personer som utsettes for handlinger begått av utilregnelige lovbrøyttere, skal ha dårligere beskyttelse enn ofre for tilregnelige lovbrøyttere. For offeret vil begge handlinger oppleves like ille, og behovet for tiltak som kan beskytte og forebygge, er like stort. Vil ministeren presisere at personer som mangler skyldbevne på grunn av utilregnelighet, kan ilegges omvendt voldsalarm?

Statsråd Emilie Mehl [11:40:40]: Detaljene i det spørsmålet er jeg nødt til å komme tilbake til, men på generelt grunnlag vil jeg si at det kan være veldig vanskelig, det kan være frustrerende, det kan være vondt og framstå uforståelig, tror jeg, når man vet at kriminalitet har skjedd, eller man tror det kan komme til å skje, og det ikke er noen å klandre i strafferettslig forstand fordi lovbrøytteren ikke har skyldbevne. Vi har den utilregnelighetsmodellen vi har, fordi vi som samfunn mener det er prinsipielt riktig. Det er jeg glad for. Akkurat hvordan det slår ut i forhold til eventuell bruk av omvendt voldsalarm, må vi komme tilbake til.

Spørsmål 3

Fra representanten Marius Arion Nilsen til energiministeren:

«Helt siden strømpriskrisen startet har vi hatt tilnærmet europeiske priser i Norge, hvor Sør-Norge, som er tettest tilknyttet kontinentet, har hatt de desidert høyeste prisene. Samtidig har regjeringen forsvart dagens system med storstilt krafteksport og storstilt prisimport.

Kan statsråden gjøre rede for hvordan det gikk til at Norge har gått fra å ha blant Europas laveste strømpriser i tiår etter tiår, til tidvis å ha Europas høyeste strømpriser – på regjeringen Støres vakt?»

Presidenten [11:41:21]: Spørsmålet er trukket.

Spørsmål 4

Fra representanten Alfred Jens Bjørlo til kultur- og likestillingsministeren:

«Nynorskhuset i Førde i Vestland er Noregs leiande nynorske medie- og kulturhus. NRK er per i dag ein sentral aktør i Nynorskhuset, med både eit stort og variert redaksjonelt miljø i NRK Vestland og Nynorsk mediasenter, som er NRK sitt viktigaste fagmiljø for å lære opp nynorskbrukande journalistar for radio, TV, nett og sosiale media.

Kva vil statsråden gjere for å ta vare på og styrke NRK sitt nynorske fagmiljø i Førde, og er statsråden samd med ordføraren i Sunnfjord om at vi no ser starten på ei nedbygging av dette fagmiljøet?»

Presidenten [11:41:25]: Spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Den ordinære spørretimen er dermed omme.

Sak nr. 3 [11:41:28]

Referat

Presidenten [11:41:29]: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.42.

